

ГОРБАЧЕВТУҢ РОЛЮНДА АНГЛИ АКТЁР

«Москвалың алдыны» деп шпиня Лондондун чуртта...

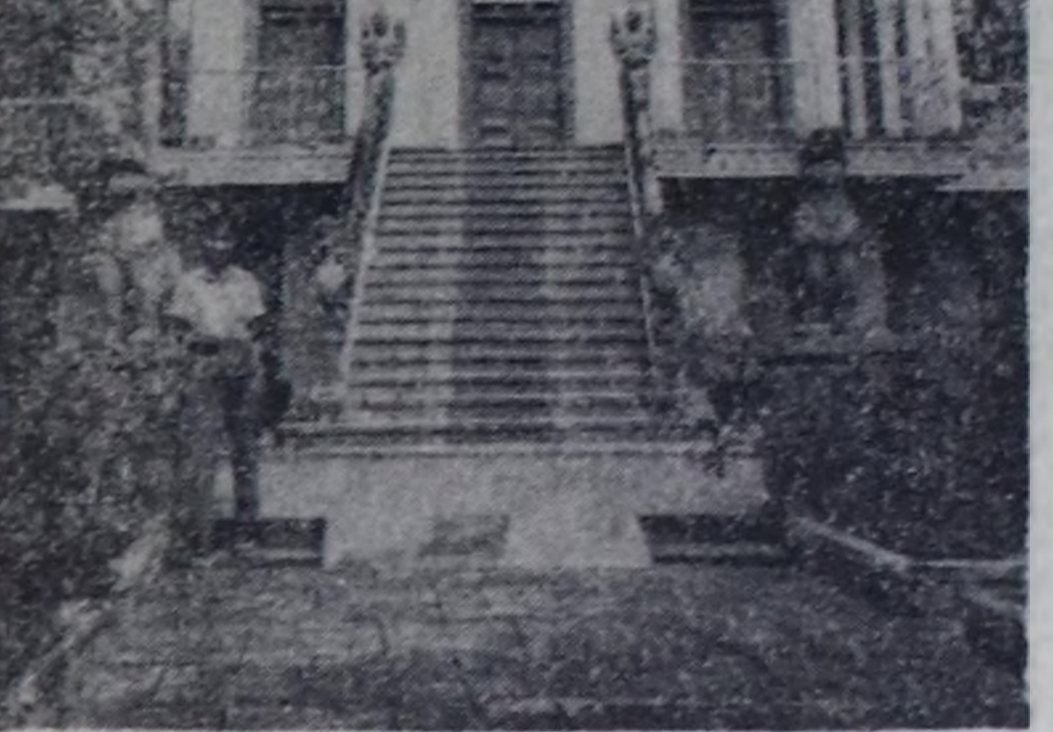
Шиния маадырлары хөй, Горбачевтуң ролюнда аягыда Ленинден эгелеш...

Кажбожань чонун хөлбазы-биле өлүрүп, узуткаар даа орадамышкынар үезинде ол чурттуң шажын...

Атгы үезде ол чуртта 2700 ажык тутаннар болгон 19170 амыг хуураатар катап тывылган.

ЧУРУКТА: «Свай поеса» дээр дуган. СЭТА-нын фото-чурру.

БИЛДИРИИШКИН

Бо билдириишкыни кингерим журуу болза, мениң чедишпес бараанар үлээр...

Кызыл көрүр. Красноармейская, 100

Ы Ы Л А Р

Ыржым өттүр ымысым мезээ дымчалып кээр. Ырбам сынп. Ыглап чоруур аларган мен.

Чурттаар эрге бисте чок бе? Каттар ызызы Сыргавыстың дүжүр дырал.

Аяк шайны аартап ора. Advertisement for a brand of shoes.

Шүлүк кыдыраажындаң Хоочун башкы, тыва ас чогаалымың чымчымы.

Уругларым уруглары Уругларым уруглары мениң кагбас.

Депутатка Абылдаан чон идеяны ышкыныптар.

Шоодуглар Шыдамык чорук Петров ажылычыне бар чорван.

Танып чадаан Сам-Хосе хоорайың (АКШ, Калифорния штат) судунга ийн башкы оорлакчысы судван.

ПАР ДЭЭРГЕ ДИЕС ЭВЕС-ТИР Америкада бир чыттып кыж парым кудурунда тудуссаар күзөлдөгөн.

Философия — Философия деп чүл? — Ол дээрте ыңдыг эртемир.

Дорту-биле салган айтырыг Азааашкынар-биле тот туруп турар болганда чед чиги мурунда ходоу чурганш даа кичиңар.

Кайкарлаашкын Хеп ийлааны чара келип аллар болза, ийн алып шеткың болуп сипер.

В. ТРЕГУБОВ.

Олет СУВАКПИТ. БРИЛЛИАНТ ШАҢНАЛДЫҢ КОГАРААННАРГА

Париж, январь 3. (СЭТА) ийн көрр. Сергей Батгыре. Шындара талашы-биле делегейге берч чур дээр Гарри Каспаров биле Анатолий Карпов оларын арамында эркен маргылданың доозула...

Солунун аа! демир сывырындак аразыл, дан холун суккыш, парын кудурундан сегирип алган.

КРОССВОРД crossword puzzle grid with numbers.

Кроссвордту Николай САЛЧАК тургускан. Доора дургаар: 4. Баркын-Хемчинте чер адш.

Индекс 54241.

«Таш җылы»...

«Алиш»...

«Саяхат»...

«Башыңа»...

«Сез»...

«Мин»...

«Уш»...

«Биз»...

«Сен»...

«Мен»...

«Ты»...

«Биз»...

«Сен»...

«Мен»...

«Ты»...

«Уш»...

«Сен»...

«Мен»...

«Ты»...

«Биз»...

«Уш»...

«Сен»...

«Мен»...

«Ты»...

«Биз»...

«Уш»...

«Сен»...

«Мен»...

«Ты»...

«Биз»...

«Уш»...

«Сен»...

«Мен»...

«Ты»...

«Биз»...

«Уш»...

«Сен»...

«Мен»...

«Ты»...

«Биз»...

«Сен»...

«Мен»...

«Ты»...

«Биз»...

«Сен»...

«Мен»...

«Ты»...

«Биз»...

«Сен»...

«Мен»...

«Ты»...

«Биз»...

ГЕНСЛАР: олар кандай болуру!

ДУЗДАН ЧЕДИНИРЕМ

ГЕНСЛАР: олар кандай болуру!

«Сен»...

«Мен»...

«Ты»...

«Биз»...

«Сен»...

«Мен»...

«Ты»...

«Биз»...

«Сен»...

«Мен»...

«Ты»...

«Биз»...

«Сен»...

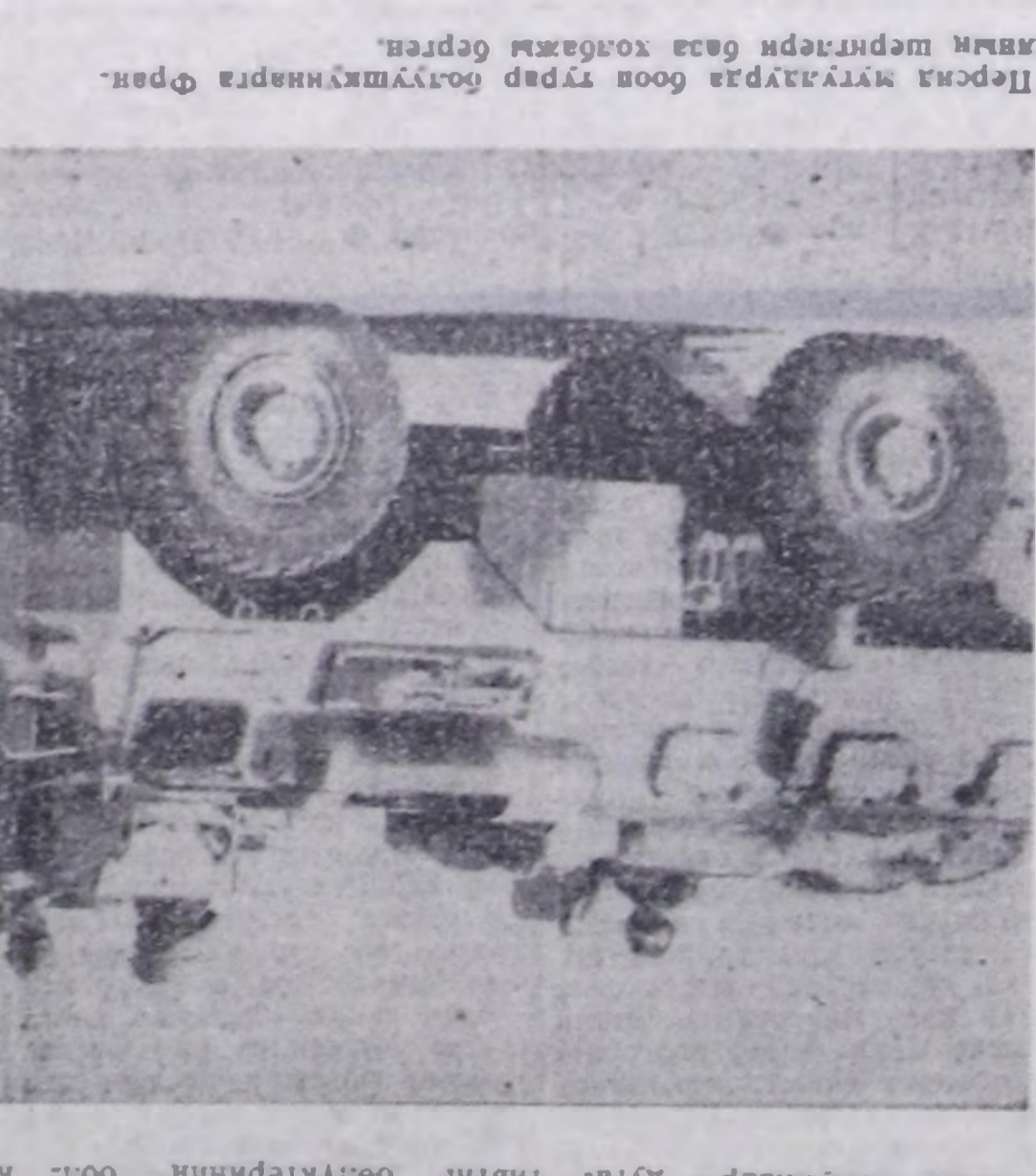
«Мен»...

«Ты»...

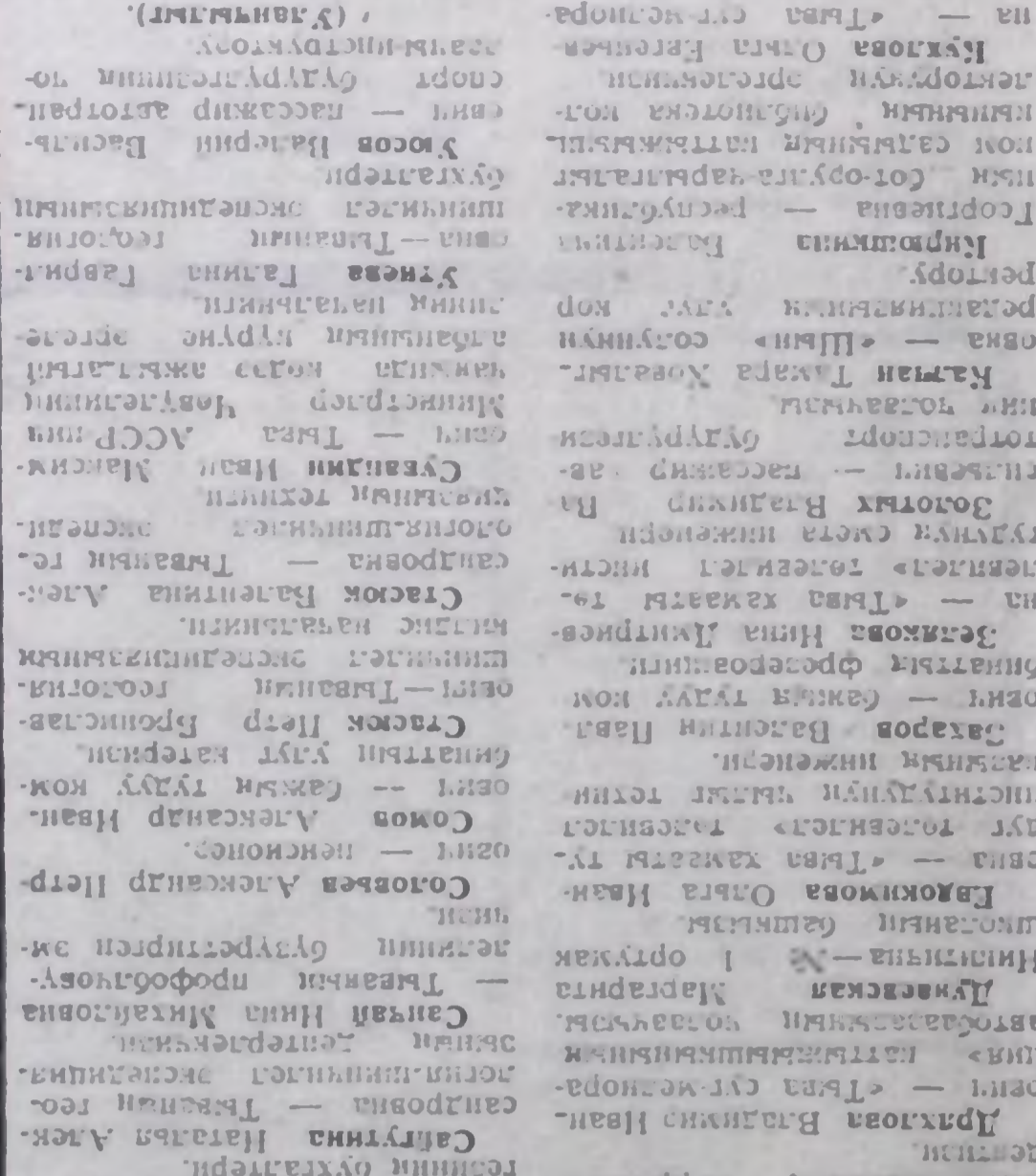
«Биз»...

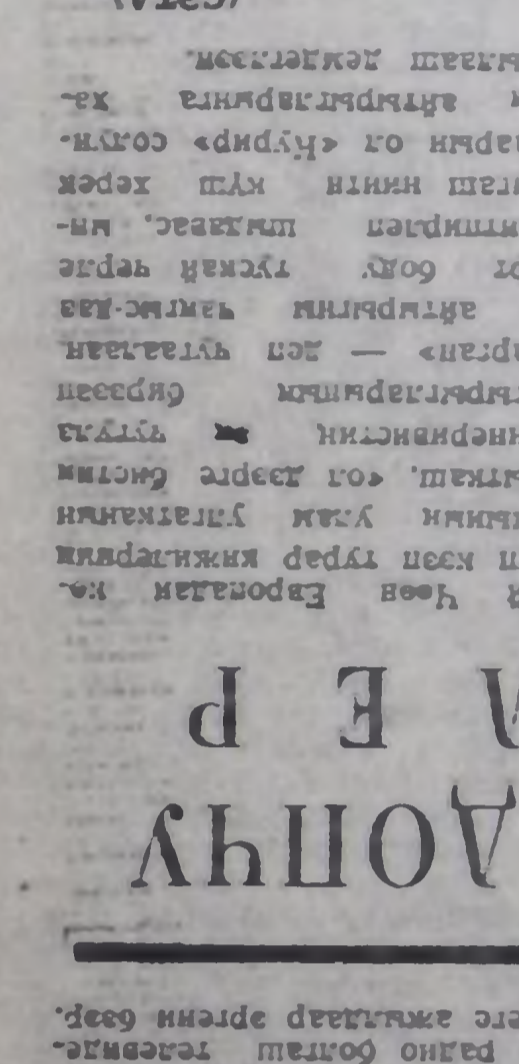
«Сен»...

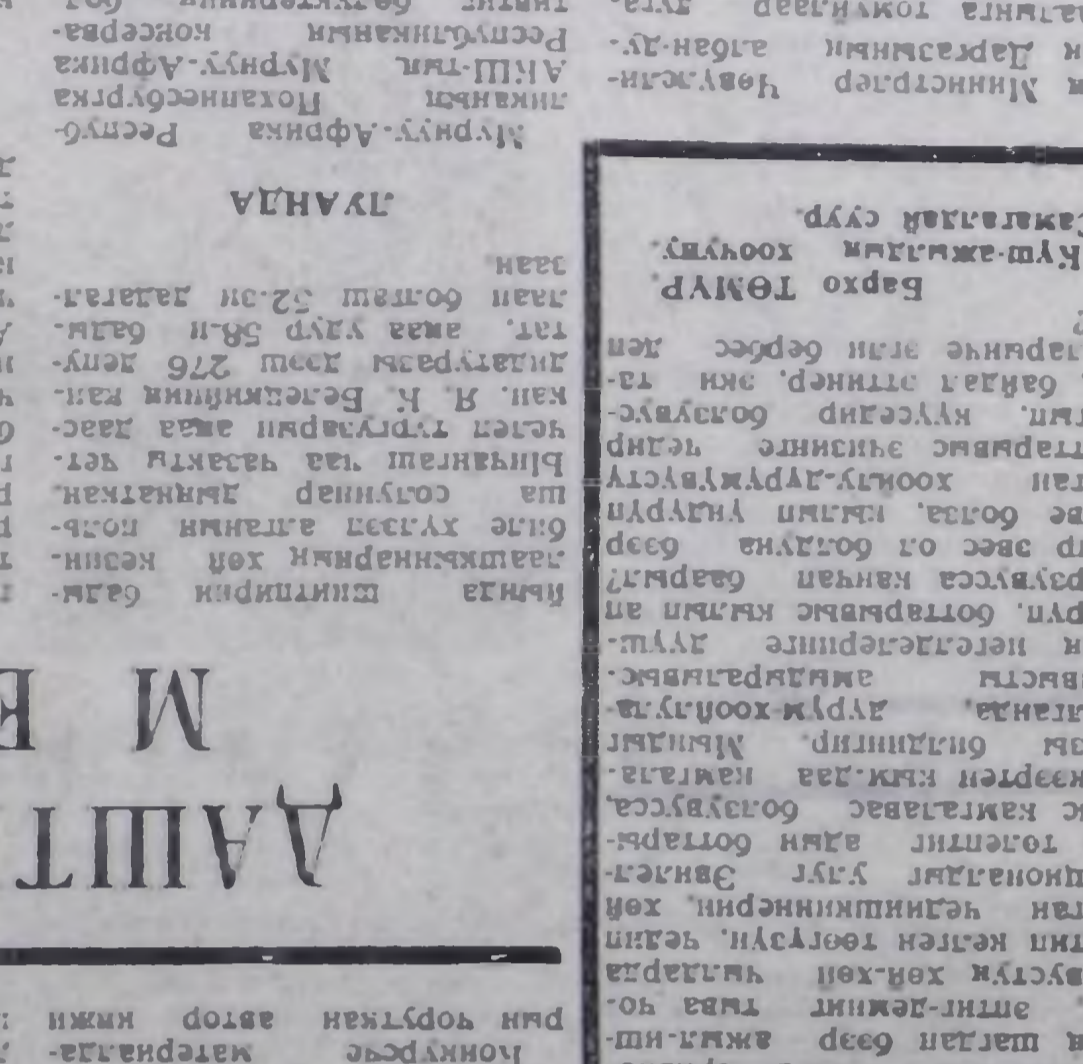
«Мен»...

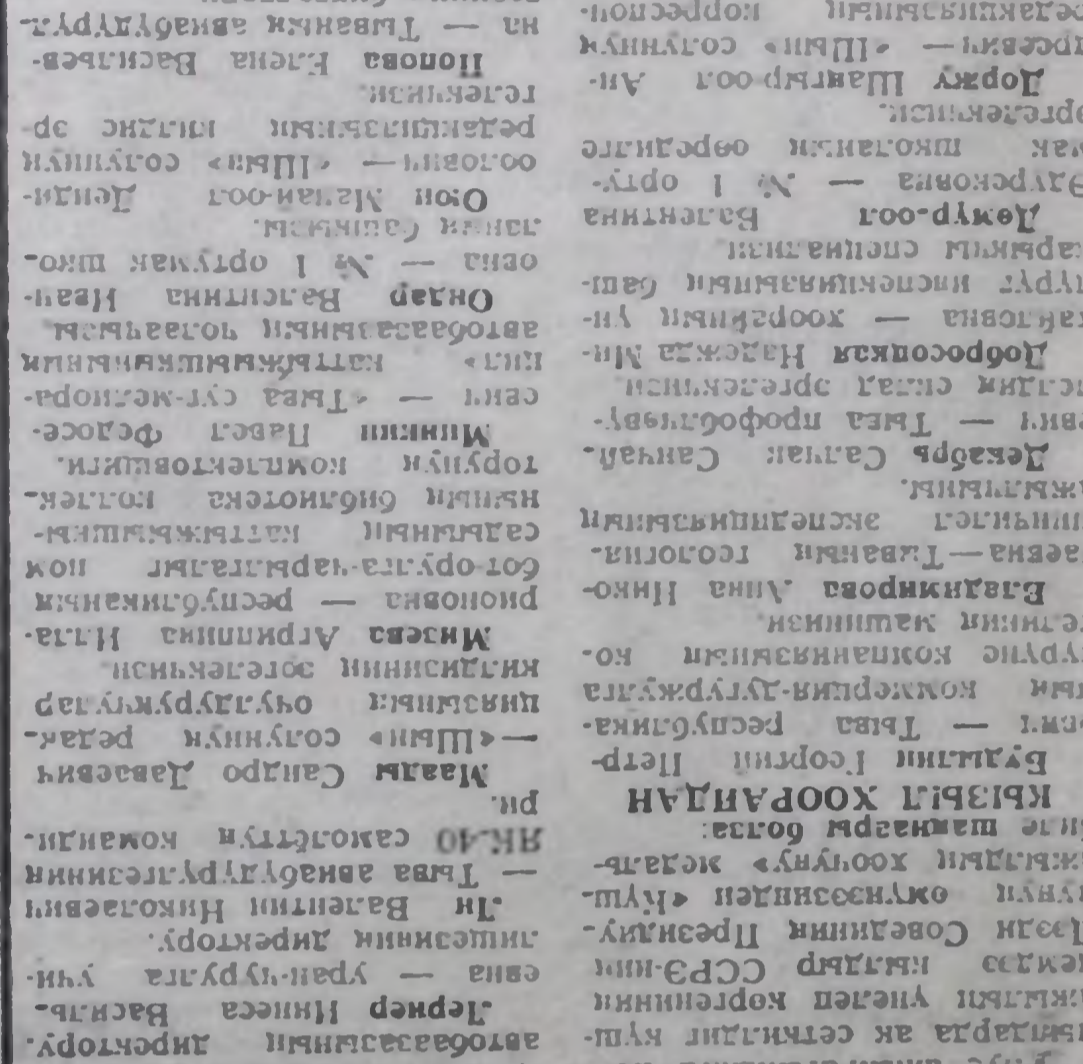
«Ты»...

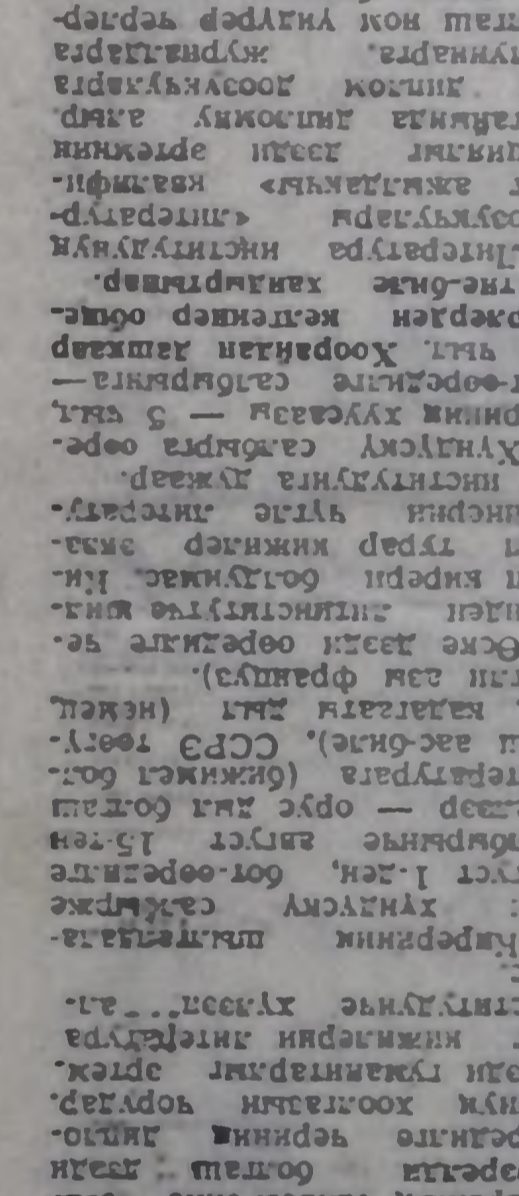
«Сен»...

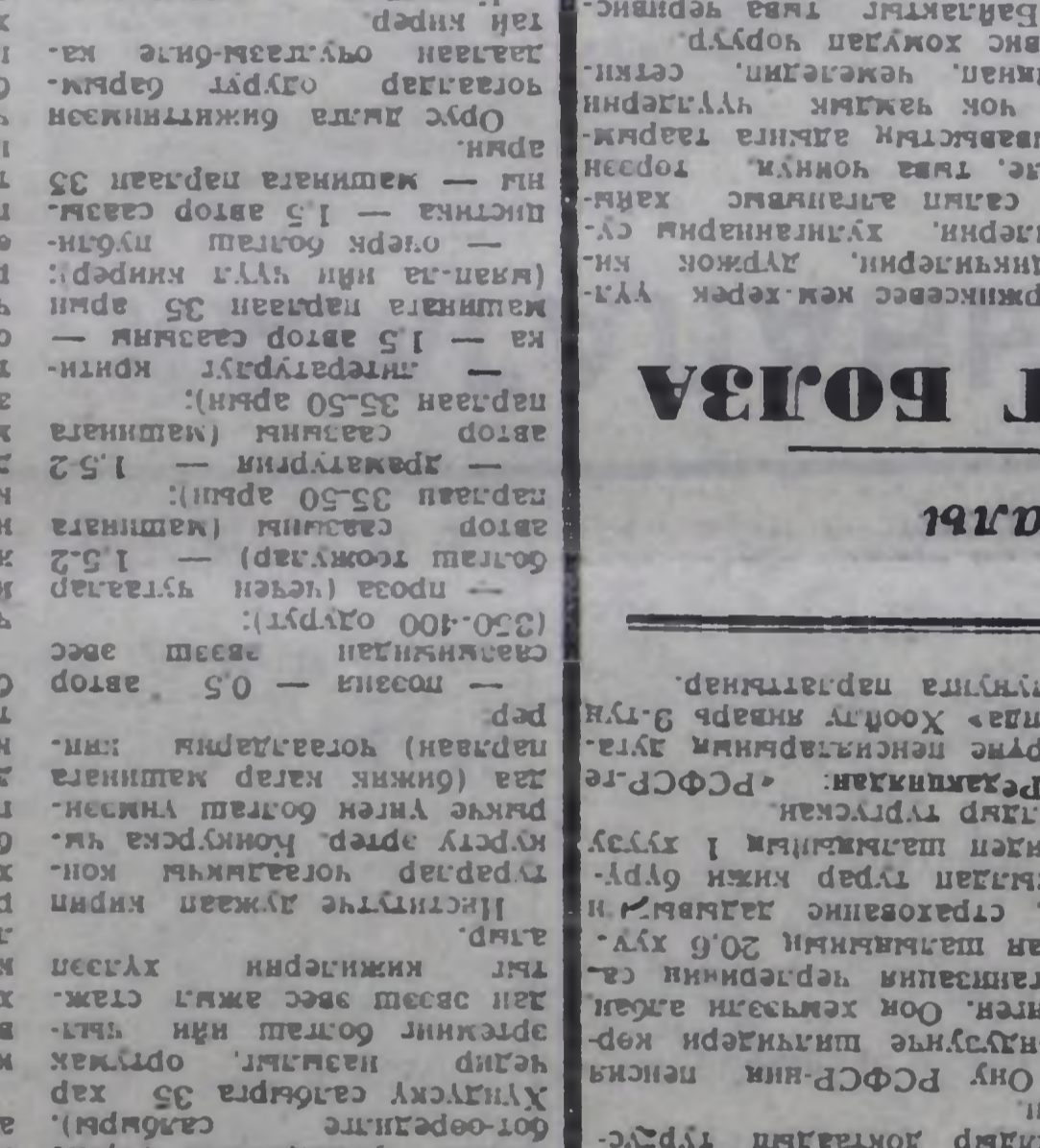
«Мен»...

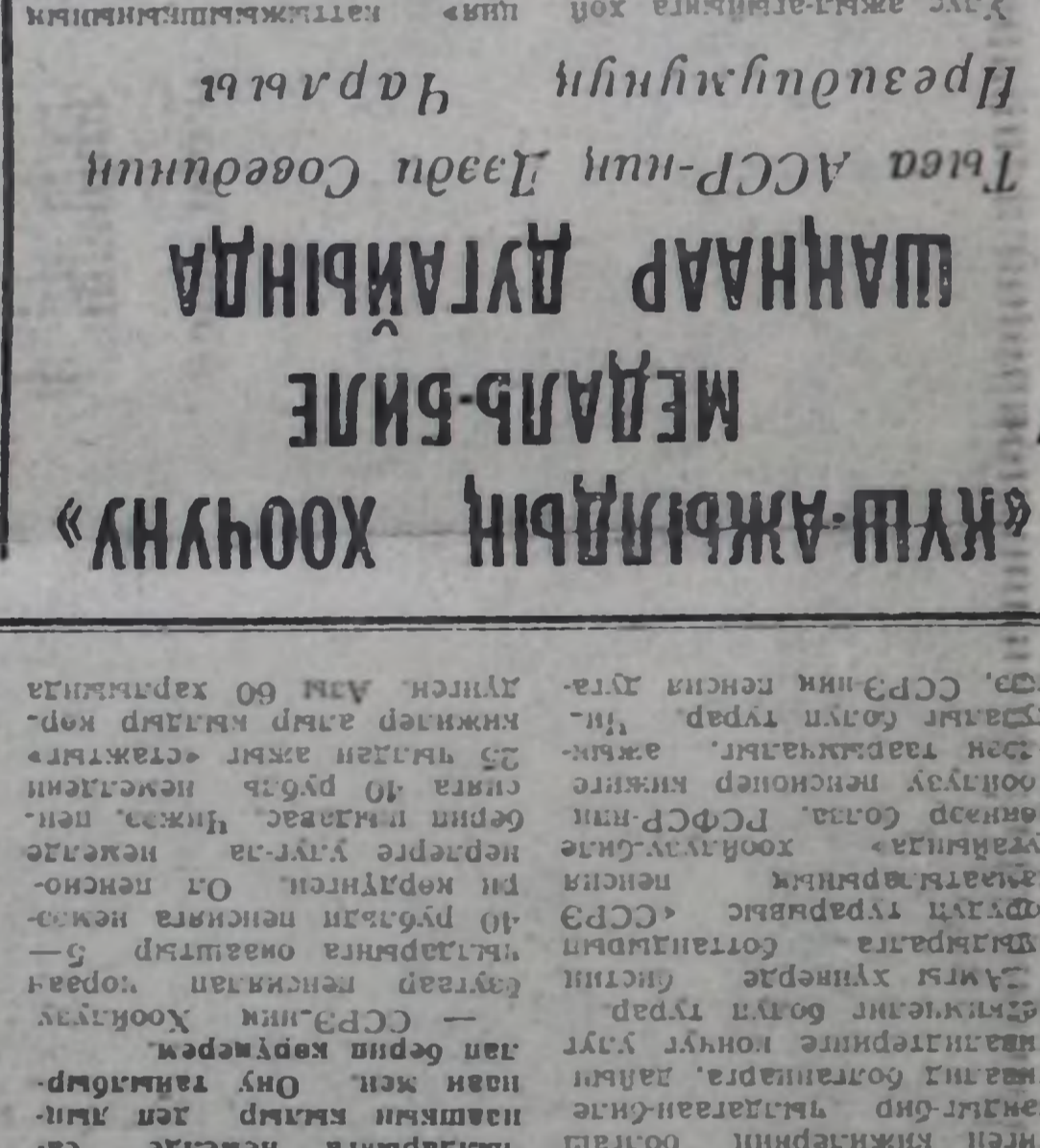
«Ты»...

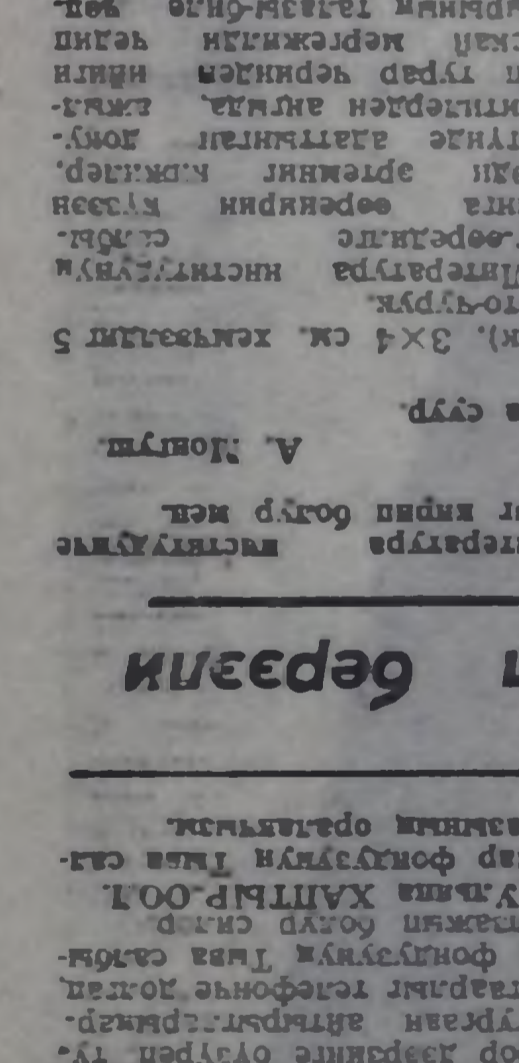
«Сен»...

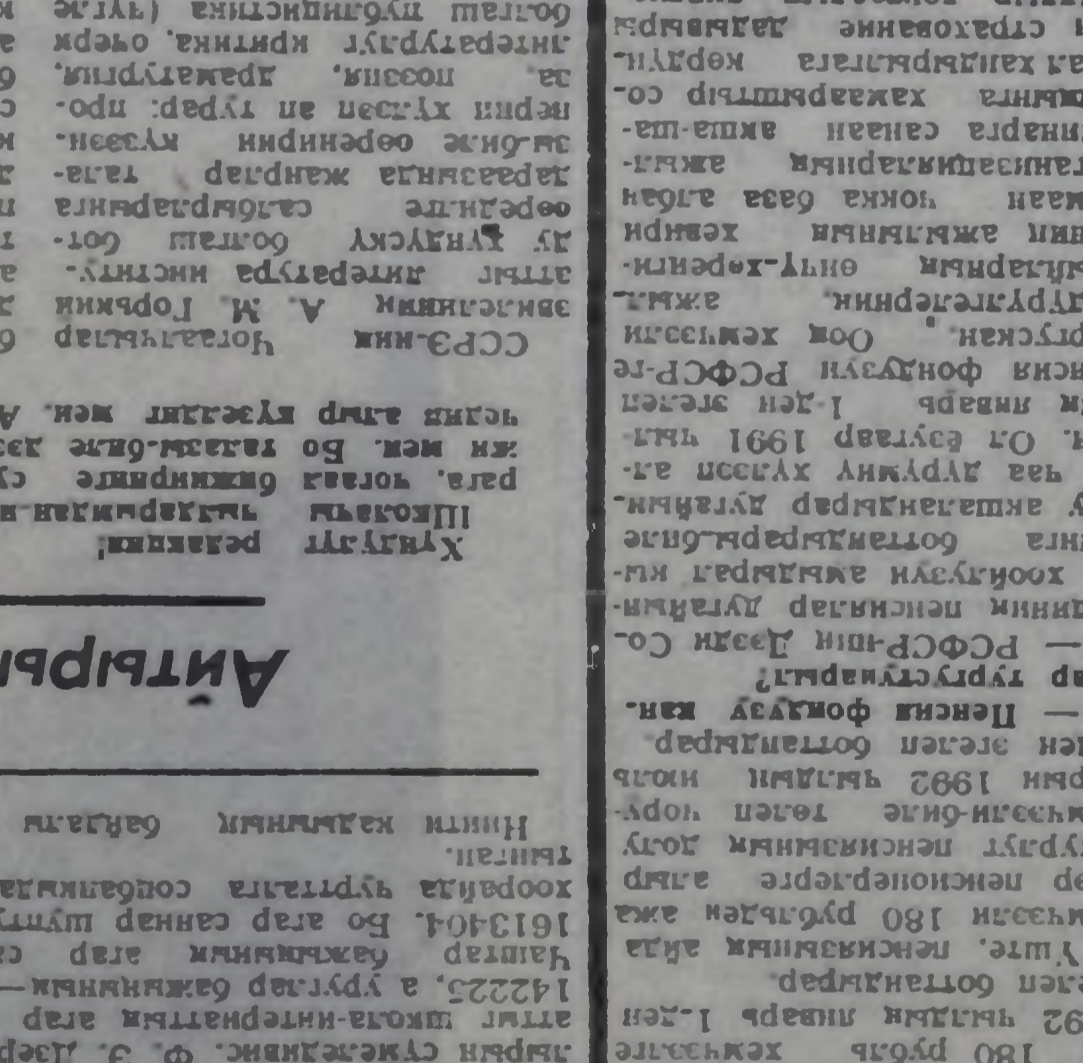
«Мен»...

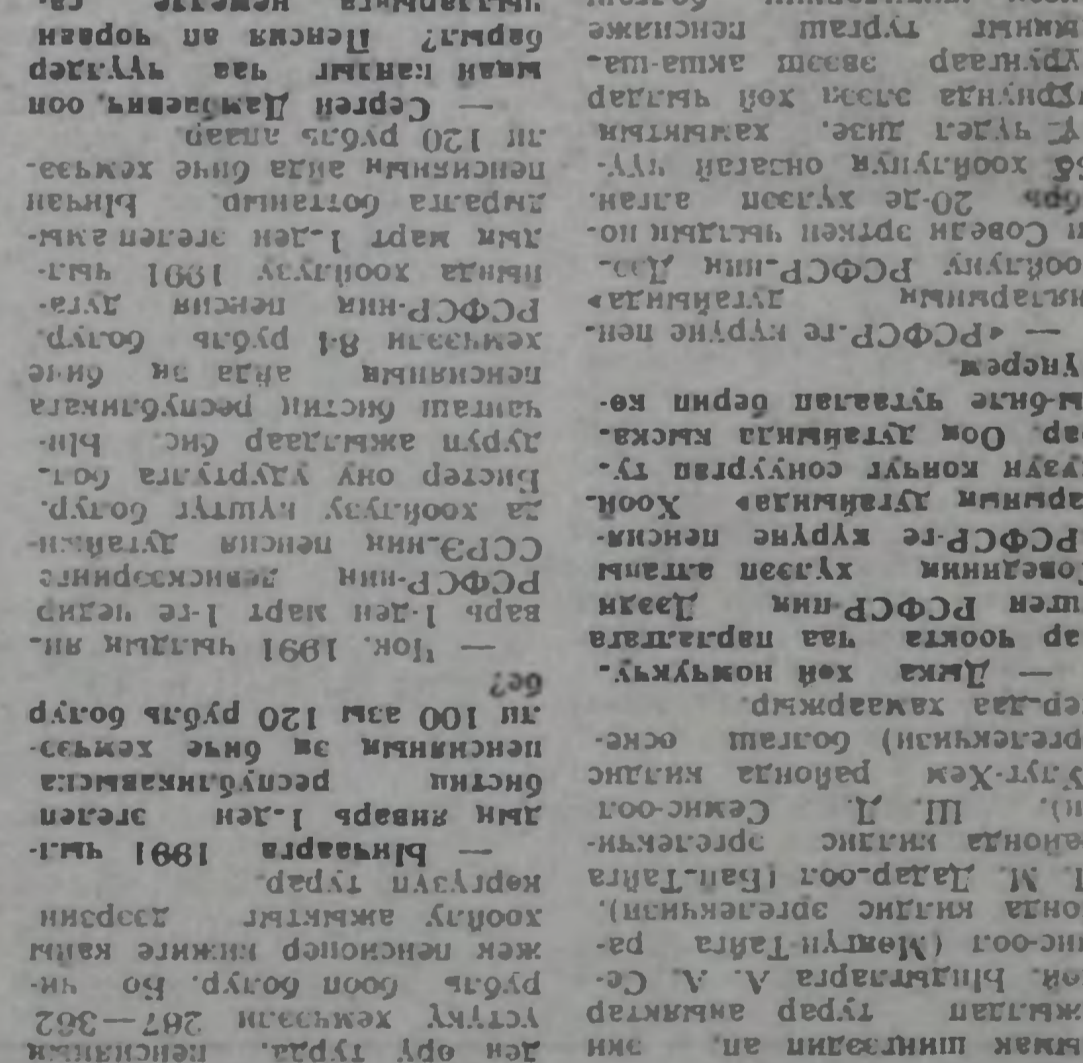
«Ты»...

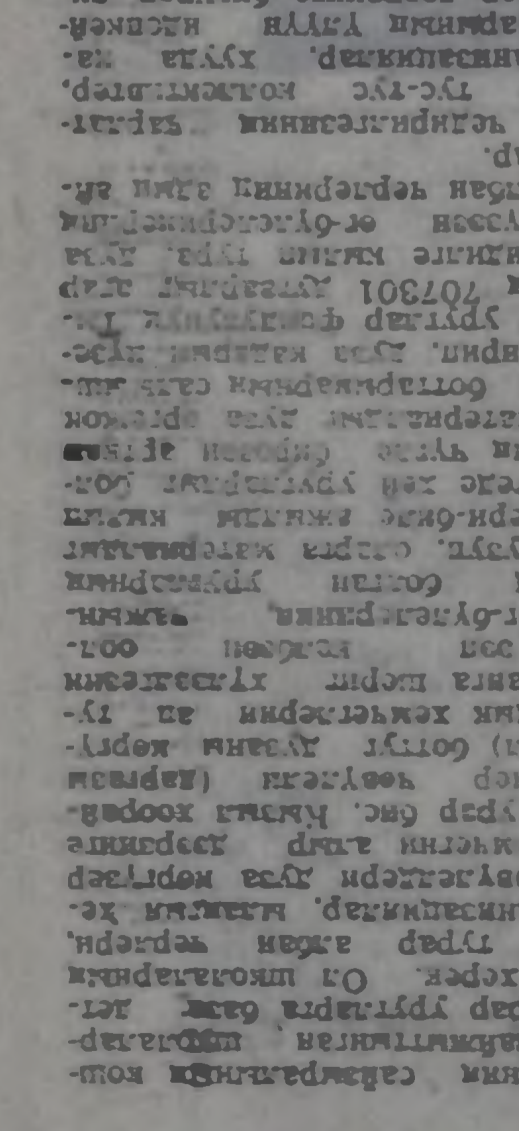
«Сен»...

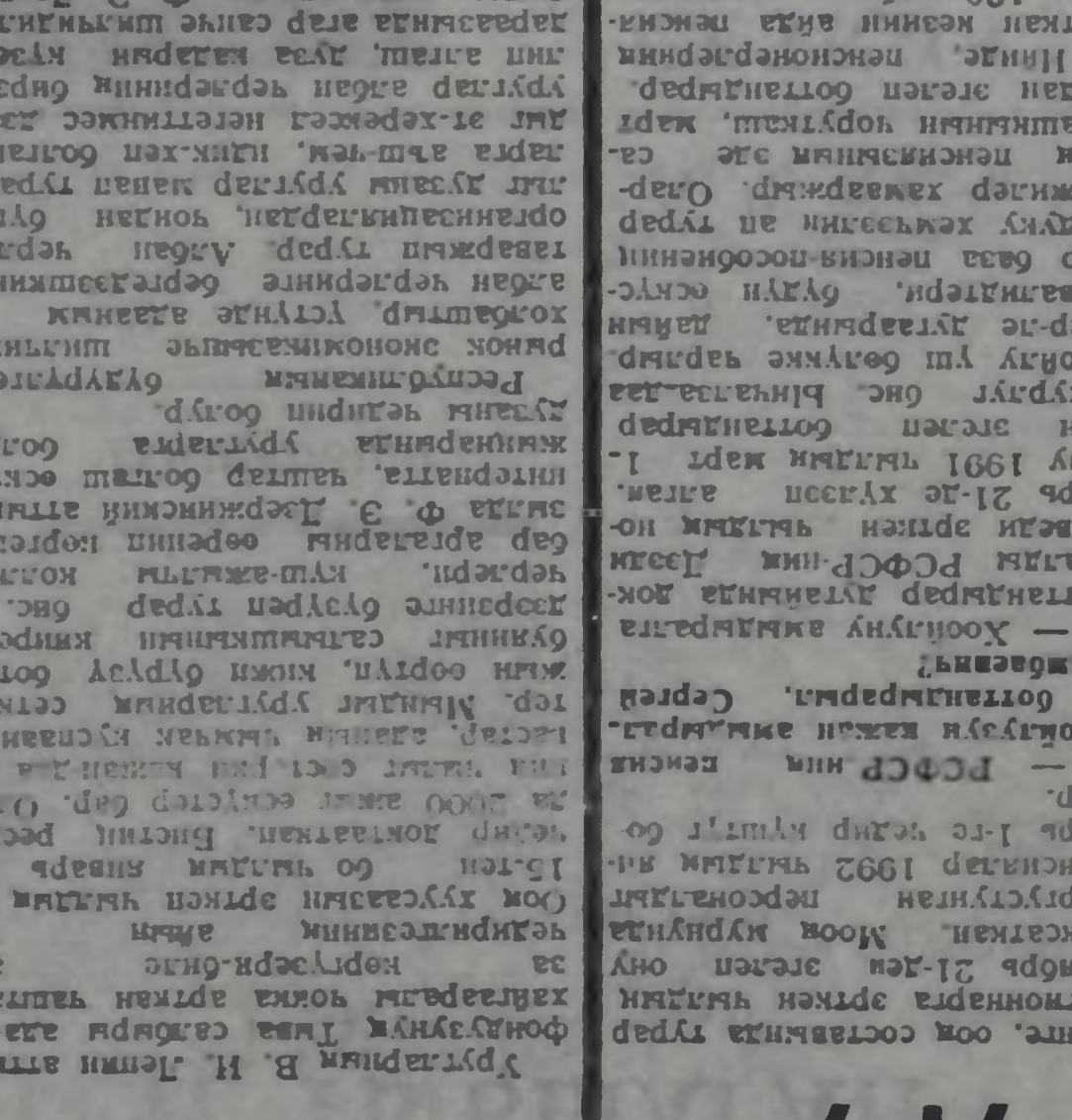
«Мен»...

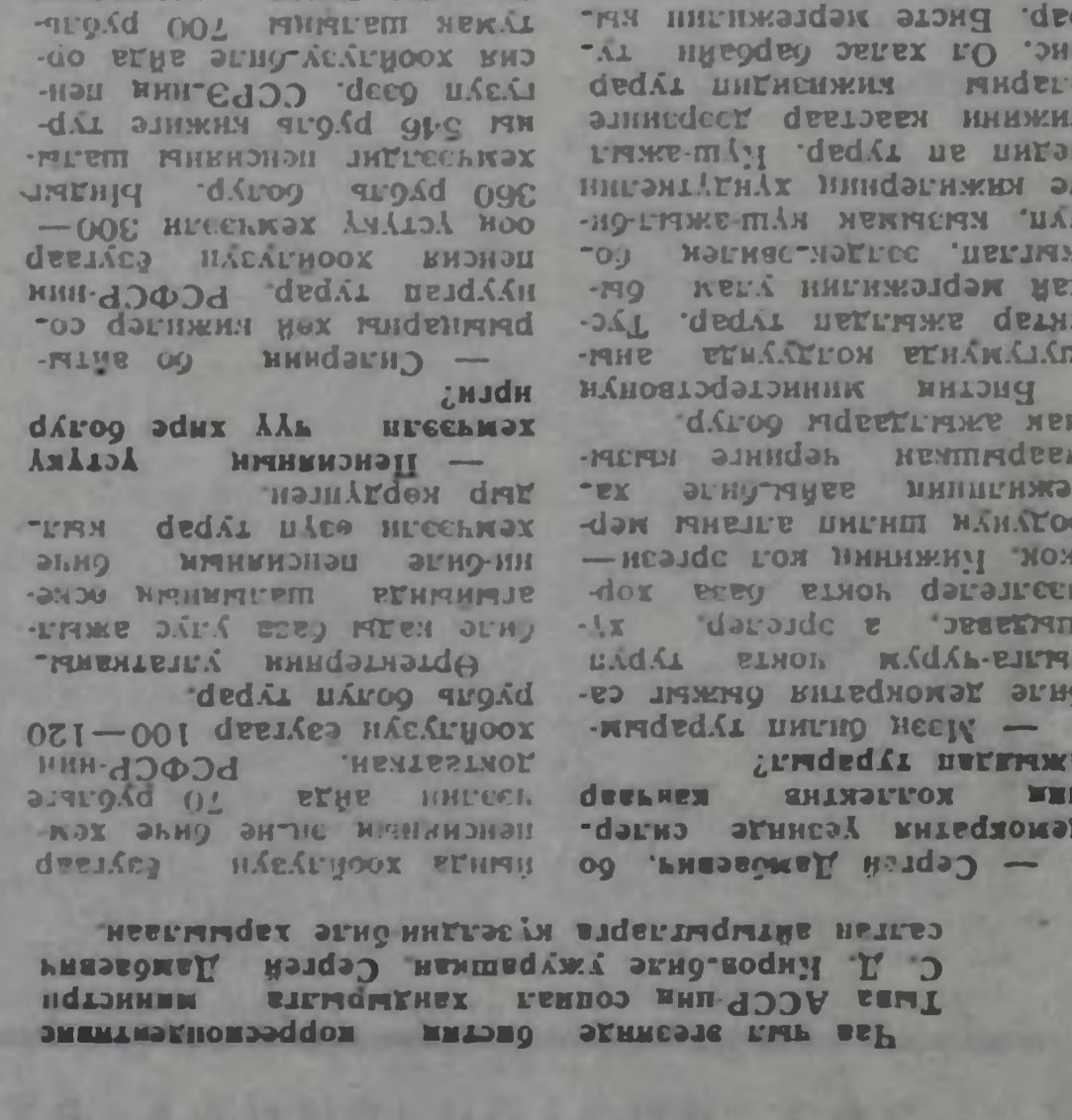
«Ты»...

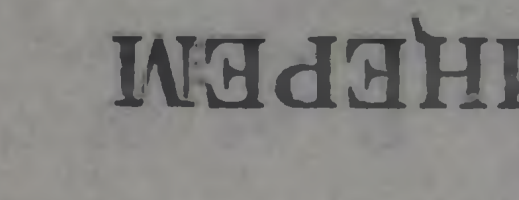
«Сен»...

«Мен»...

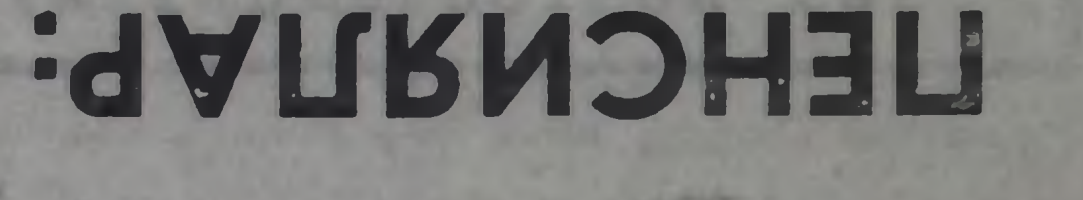
«Ты»...

«Сен»...

«Мен»...

«Ты»...

«Сен»...

«Мен»...

«Ты»...

«Биз»...

«Уш»...

Школячыларнын дыштанылганын хунирине солу, тоолчургу ужуражылгаларыг. Хөгжүмшияттарнын белгиз заллары уругларга бөхунинде улуг өргөз-белемдей, ойлоп-хөлгөзүнгө магалыг болган.

Профвилелдери нин болгаш тыва театрын ажылдакчыларнын чогаалкчы база органдык ажыл-ижин моон улуг улус безин эскерген.

Бо кышкы дыштанылганын хунирине маназ чунушкы школалар чаа-чыдын улуг байыр-далыг уткаан. Саазык халчыгаштарда белекчи-гештерин оюннар соонда моон ап турганнар. Театрын артистери уругларга шишлерин ойлап берип келген. Уругларга бир шинден көргүзүп чыгашкан кирдирик. Ында болушкун хаан кижинын аал-өргөзүндө болуп турар.

— Делегейни тайгазыдан келген Соок-Ирей, делгем-делгем баян келгеш, бажынын чыттааш, суйбап калды— деп, бир бичи школячкы хөөрей-дир. Ынчан уруглар: — Че, байырлыг, Соок-Ирей!—дистилер.

Онаар ОХЕМЧИК.

БАШТАЙГЫ БАЙЫРЛАД

Январь 6-да партия республика Политиктиг чырыкшык бажыныга орус чонунук Инисус Христос бурасканын башарынага турасканын бажынык байырдалы Кызыл хооранын хероженер човууелинин кооркуукомуну култуура кындизинин инниативага беле болуп эртен. Шажын байырдалы бир дугар эртир турар чүве болган. Делгем-делгем шырап болган ботторун илдес болду. Кирип көргө-ле адаккы кайта столовада инг, соок ашчым саткан, ийниг кайтык фойеинде белек-селектин Соок-Ирей, Харжыгаш яны-бүрү каас-чараш масарад костюмгерил уругларын киржизиле биле ыр-лап-хөлгөзүп турлаш. Хоораны яны-бүрү болган асанамбинин артистери база ул коллективтин хореограф болуп анынг, чараш ыры-самны чыгыланарга бараалатты.

Байырдык кезең Тыванна хөгжүм-шин театрындык кол режиссеру Анатолий Серен ажылды, чыгыланарга Чаа чыл таварыштыр байыр чедирип, чүве чугаалаан. Кызылдың Троицк хуразинин игумени Алексей адага өс берди. Алексей Васильевич православ шажынын, оон үндөин эгезин Христос бурганнын бодаранын төө-гузун чоңа таныштырды. Кижи кижиге оюнук, аш берге уде кижилер бот-боттарыга дуузалыжыр, бак үзүвени делге анып эртер ужурутуп, кижин көргүскө кижиге буйанын көргүскө турары манды-даа уде эргемок чугула дэринин ол чугаалады. Оон анынг, дески үнү, сеткиле дээн турар угаанын, мерген сөстөрүн кижини бурутуп кичангейл дийнап, иделеринге сини-рип ап орду. Бичин уруглар бэрин мыт-шимизин чиде берген, аваларнын чынында хоруй берген делгем олурун дурдурган. Алексей ады чугаалаш дооскан соон-

Надежда ДОНГАК (Шылыгыг көрр.)

ШЫН

РСФСР-нин Компартиязынын Тыва рескомунун, Тыва АССР-нин Дээди Советинин болгаш Министрлер Човууелинин органы

Дүүн ТАЛОННАР АЛЫР ДЭЭШ...

Кызылдың магазин-неринден аш-чөм болгаш улутпур барааннарын садарын талон-биле чорударына холбаштыр база бир берге айтырыг тургустунуп келгенин амдырал көргүзе берген: чамдык албан черлерин дашында кыштын чыккылама соонда талон алыр дээш оочур маанай кийлер кайы кой.

Моон мурунда колдууна-ла аш-чөм болгаш арага садарын талоннарын чип турган, ол ажыл элээн үчүк турган. А бо чылдан эгелеп, акаа немештир бажын иштилик дериг-херекселдеринден эгелеш, кедер идиктерин оон ховар барааннарын садарын талоннары. Ынчангаш бараанын чүтте чыгаш алырдан аан.

ССРЭ-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИҢ СЕССИЯЗЫНДА

СЭТА-нын парламент кореспонденттеринин Кремлен дамытканы болза: ССРЭ-нин Дээди Советиниң дертик сессиязы үш неделя чапарлаанынын соонда, январьнын 8-те, боудуну ажылдан катан эгелеш. Сессиянын кол айтыры: ССРЭ-нин 1991 чылда Кыруне бюджетинин болгаш Кыруне планнын дугайында хоойлуларнын төлевилелдерин чугаалажыры.

дуг. Эвилел хоойлууду-газынга чөрүшкөк эвес, чүгле ындыг республика хоойлуларнын күштүг барууну Дээди Советтин Да-рыга онзалап айткан. Ону таймырлааш, парламен-тинин баштын мынча дээн: «Хоойлулар аразында да-ймалдажышкынар соксап эгелеш, ынчангаш «бюджеттер дайылажышкы-нын» база өжүрүр үе кел-ген.

ССРЭ Президентиниң ужуражышкынары

МОСКВА, январь 8. (СЭТА). ССРЭ-нин Президенти М. С. Горбачев Литваның Премьер-министри Клаимера Прусскене болгаш ол республиканың Москвада доктаамал төлөөлөгчиги Эгидисс Бичаускас-биле ужурашкан деп, СЭТА-нын корреспондентизинге Литваның доктаамал төлөөлөгчиги чери дыктыган.

ССРЭ-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң хуралы

Январь 8-те Кремльге А. И. Лукьяновтуң дарга-лашкыны-биле ССРЭ-нин Дээди Советиниң Президиумунуң хуралы болуп эртен. Хуралга ССРЭ-нин улус дөгүлдеринин хузуу алган шит-пирилери боттарына база Дээди Советтин дертик сессиязын уламчылар-биле холбашкан айтырыгынары чугаалашкан.

Литваның чазгаа халашкан

ВИЛЬНО, январь 8. (СЭТА). Но кезээ Литваның Премьер-министри К. Прусскене оок чазаның Минис-

ШКОЛА: чаа базымнар

1000 РУБЛЬ ОРУЛГАЛЫГ

Рынок үезинде школа-ларнын материалдык баа-зазы кандыг болурунчу дугайында дүвүрээзинин чугаа кодурулуп келген. Чам-дык кижилер, школар-нын байдалы рынок үезинде улам баксырап деп санап-даа турар.

Бөгүн ЭЖИИ АЖЫТТЫНГАН

Каа-Хем районун Сизин суурунун журт-такчыларнын култур-турлуг амдыралыг бөгүн улуг байыр-ланчыг хун болур.

ШКОЛАГА БУДУРЕР

Бараан өрттөз канчаар-даа аажок улугады, идик-хеп, аш-чөм аймаанын ховар-тааныны дугайында со-луннарга үнүп чүдүлгөңүн моңааш, ону бодум амды-рала көргөш, дараазында болгаш келдим.

Бөгүн ЭЖИИ АЖЫТТЫНГАН

1000 РУБЛЬ ОРУЛГАЛЫГ

Рынок үезинде школа-ларнын материалдык баа-зазы кандыг болурунчу дугайында дүвүрээзинин чугаа кодурулуп келген. Чам-дык кижилер, школар-нын байдалы рынок үезинде улам баксырап деп санап-даа турар.

Бөгүн ЭЖИИ АЖЫТТЫНГАН

Каа-Хем районун Сизин суурунун журт-такчыларнын култур-турлуг амдыралыг бөгүн улуг байыр-ланчыг хун болур.

ШКОЛАГА БУДУРЕР

Бараан өрттөз канчаар-даа аажок улугады, идик-хеп, аш-чөм аймаанын ховар-тааныны дугайында со-луннарга үнүп чүдүлгөңүн моңааш, ону бодум амды-рала көргөш, дараазында болгаш келдим.

Бөгүн ЭЖИИ АЖЫТТЫНГАН

Каа-Хем районун Сизин суурунун журт-такчыларнын култур-турлуг амдыралыг бөгүн улуг байыр-ланчыг хун болур.

ШКОЛАГА БУДУРЕР

Бараан өрттөз канчаар-даа аажок улугады, идик-хеп, аш-чөм аймаанын ховар-тааныны дугайында со-луннарга үнүп чүдүлгөңүн моңааш, ону бодум амды-рала көргөш, дараазында болгаш келдим.

Бөгүн ЭЖИИ АЖЫТТЫНГАН

Каа-Хем районун Сизин суурунун журт-такчыларнын култур-турлуг амдыралыг бөгүн улуг байыр-ланчыг хун болур.

ШКОЛАГА БУДУРЕР

Бараан өрттөз канчаар-даа аажок улугады, идик-хеп, аш-чөм аймаанын ховар-тааныны дугайында со-луннарга үнүп чүдүлгөңүн моңааш, ону бодум амды-рала көргөш, дараазында болгаш келдим.

Бөгүн ЭЖИИ АЖЫТТЫНГАН

Каа-Хем районун Сизин суурунун журт-такчыларнын култур-турлуг амдыралыг бөгүн улуг байыр-ланчыг хун болур.

ШКОЛАГА БУДУРЕР

Бараан өрттөз канчаар-даа аажок улугады, идик-хеп, аш-чөм аймаанын ховар-тааныны дугайында со-луннарга үнүп чүдүлгөңүн моңааш, ону бодум амды-рала көргөш, дараазында болгаш келдим.

СЕТКИЛ БАЙЛАА

НАЦИОНАЛ БАЙЛАК

ЧАЖЫТ ОРДУ

ШААЖЫ-ЛАКЧЫ

Бот-догуннашкынны дүрүмдүрүмүндө... Бот-догуннашкынны дүрүмдүрүмүндө...

Чыңгыздын суверенитет чоңунун депшигелиги... Чыңгыздын суверенитет чоңунун депшигелиги...

Болуш турарымыз ол-дур... Болуш турарымыз ол-дур...

(Төптүзү. Эгеиз жазыры... (Төптүзү. Эгеиз жазыры...

Устунде бис бижимел (би... Устунде бис бижимел (би...

Чонунуң чаңчылары-чонунуң... Чонунуң чаңчылары-чонунуң...

Улар сөзүң элээрлер... Улар сөзүң элээрлер...

Олар кышпаа кыны... Олар кышпаа кыны...

Ол ышкыш Декларацияны... Ол ышкыш Декларацияны...

Шыңгыздын суверенитет... Шыңгыздын суверенитет...

Шыңгыздын суверенитет... Шыңгыздын суверенитет...

Топ Россия бар... Топ Россия бар...

А мында байдалды болду... А мында байдалды болду...

Илет, тына кижиниң түн... Илет, тына кижиниң түн...

Ам кол-ла соруга... Ам кол-ла соруга...

Ол уениң чогаалчылары... Ол уениң чогаалчылары...

НАЦИОНАЛ АЙТЫРЫ

БИСТЕН ХАМАААРЖЫР

Ортаакы Азияның Фергана... Ортаакы Азияның Фергана...

Чүгү турбас дээрлиң угаан... Чүгү турбас дээрлиң угаан...

Сен даа, мен даа, өскө даа... Сен даа, мен даа, өскө даа...

«Ош хоорайыңың камгалакчы... «Ош хоорайыңың камгалакчы...

«...Вогун мен муңгаралдым... «...Вогун мен муңгаралдым...

Ош обласка болган «Вар... Ош обласка болган «Вар...

Илет, тына кижиниң түн... Илет, тына кижиниң түн...

«Советтик патриот»... «Советтик патриот»...

АМЫДЫРАЛЧЕ УЛАМ ЧООКШУЛАДЫР...

Тыва АССР-ни кадык камгалал министры Бады Монгушов Чугур ол алдын-дужаада...

Программадар баян кылып турган бомадар-биле аял ажалдап эгезденниери...

Уруг берге айттырып — чаш уурларын баян сааттыг херэженнирин...

Чорудары негестилер. Аарык чорун, ашукчорун, ашукчорун...

Кымылда улусчу медицина төвүн ажайдырыга белгилеп турар...

Социал харымсалгалыг болуру тургустунар...

Амгы үедө өскөдө чурттарын практикалардан алырга...

Рынок үезинде өрттенги поликлиникалар, эмгекчилер...

ИДЕГЕЛДИҢ БОЛГАШ СЕТКИЛ ДУВУРЭЭШКИННИҢ ЧЫЛЫНДА

Дүшүрүлдү болгаш дүшүрүлдү 1990 чыл доосаларга совет кеңештерге...

РФСР-ниң Дээди Советинин Даргазы Б. Н. Ельцинин...

Конституция төлөвилелдеринге хамарыштыр

Чөг чок чегдин саналыгына хулээп алдынган Россия Совет Федеративтик Социалистик Республикасынын Конституциясынын...

«КУШ-АЖЫЛДЫҢ ХООЧУНУ» МЕДАЛЬ-БИЛЕ ШАҢНААР ДУГАЙЫНДА

- Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң Чарлыы
Монгуш Шудер-оол Даваевич — чолаачы.
Дайыр Семис-оол Дайытынович — чазаныкчы.

АЛПЫ АДАГАРЫНЫҢ ААР ИЙИНДЕН ДУЗАЛАМЧИ ДАШТЫКЫДАН ДОПЧУ МЕДЭЭЛЕР

Москвада Австриядан үнген автоколонна чедип келген. Ол Альпы даг-томобилдери 30 тонна хире яны-бүрү ашч-чем бараанарын...

ЖЕНЕВА (СЭТА). АКШ ТЫҢ КҮРҮНЕ СЕКРЕТАРЫ ДЖЕЙМС БЕЙКЕР ИРАКТЫҢ ДАШТЫКЫ ХЕРЕКЕТ МИНИСТРИ ТАРК АЛИ-БИЛЕ УЖУРАЖЫР...

ЖЕНЕВА (СЭТА). АКШ ТЫҢ КҮРҮНЕ СЕКРЕТАРЫ ДЖЕЙМС БЕЙКЕР ИРАКТЫҢ ДАШТЫКЫ ХЕРЕКЕТ МИНИСТРИ ТАРК АЛИ-БИЛЕ УЖУРАЖЫР...

ЧҮҮ-ДАА ЧҮВЕ ТӨЛЕМЧЕЛИГ

Эрткен чыгы № 277 «Шы» солунда өлүрүкчүлөр, күштөкчилер дугайында «Виемциди болбас» деп чүдүлү соңуурган номчааш...

«КАРГЫШТЫК ЧЫЛДАР» ДУГАЙЫНДА

Тываның «Мемориал» институтинин «Каргыштык чылдар» деп үндүрүлгөн парлаттыган. Ук номунун кол төмөк болуш...

«Мемориал» институтинин даярдаган республикага болуп турган репрессиялар үстүндө буруу чок черге амыттыгыдан чарыкталы...

«Каргыштык чылдар» үстүндө буруу чок кижилерин баарына, херек тургузуп турган истекчилерден эгелеш...

Репрессия чылдарында ачтык черге хай чылдарда шийиттирип, хилчинтеншип...

«Каргыштык чылдар» үстүндө буруу чок кижилерин баарына, херек тургузуп турган истекчилерден эгелеш...

«Каргыштык чылдар» үстүндө буруу чок кижилерин баарына, херек тургузуп турган истекчилерден эгелеш...

«Каргыштык чылдар» үстүндө буруу чок кижилерин баарына, херек тургузуп турган истекчилерден эгелеш...

«Каргыштык чылдар» үстүндө буруу чок кижилерин баарына, херек тургузуп турган истекчилерден эгелеш...

«Каргыштык чылдар» үстүндө буруу чок кижилерин баарына, херек тургузуп турган истекчилерден эгелеш...

«Улуг-Хем» солуннуң шаңналы дээш МАРГЫЛДАА ЧАҢЧЫЛЧЫЫР

Чыа чыл эгезинде келген «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

Чуруктарда: маргылдаа үезинде. Кандыр-оол КУУЛАРНЫН фотолары.

Чуруктарда: маргылдаа үезинде. Кандыр-оол КУУЛАРНЫН фотолары.

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

ЧАРЛАЛДАР БЮРОЗУ ЭКОЛОГИЯ ТӨВУ СҮМЕЛЕП ТУР:

Новикут херелдик ЭКОН-001 дээр, бичим хемчээлдиң сай кыргузулуг и...

Индикатор силерниң болуш буттарының чок кижилериниң...

Ону чагыдып, садым ап болуш адреси: 6500189, Кемерово, ул. Н. Островского, 32.

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

Теннис херим артындан чагаалар «ХАРЫЛАП БЕРИП КӨРҮҢЕР»...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

«Харылап берип көрүңер»... «Улуг-Хем» солуну чагаа кылдыр, «Буруу» шырдыраа клубунун...

Кызыл хоорай, Красноярскийская, 100 Редактор В. Ф. ЧАДАМБА

ТЕЛЕФОННАРЫ: редактор — 3.43.34, ора лапчылары — 3.33.91, 3.34.17, приемная — 3.34.26, харысалгалыг секретары — 3.34.92, ораламчылары — 3.45.93, бухгалтер — патрия, жооптагындатык болуш иделогер — 3.34.82, 3.36.25, Святитель ажалын — 3.34.98, 3.41.23, улестир — 3.34.49, 3.36.73, хедэ ажалыгы — 3.41.16, култура — 3.39.15, 3.37.11, социал айттырылдар — 3.34.57, репортёрлар — 3.34.30, чагаа кылдыр — 3.39.03, огулга — 3.34.93, новосторлар — 3.37.11, үндүрүчүлөр — 2.27.41, солун келбейн баганда — 2.32.75, бухгалтерия — 3.43.41.

Солун вторник среда четвег, пятница суббота хуменде үнер. Кызыл 26 каты үер. Хемчээл 2 пардалга аман. Тираж 27800 экз. Чыгыш № 30. Индекс 54241. Тыва АССР-ини Ном үндүрер тер. полиграфия болуш ном салдынын херестериниң талам биле күрүнө комитетинин типографиясы, Кызыл, Шетин, ин болуш Кравченко күчүмчүзү болуш № 1.

БҮГҮ ЧОННУҢ БАДЫЛААШКЫНЫҢ (ССРЭ РЕФЕРЕНДУМУНУҢ) ДУГАЙЫНДА

Совет Социалистик Республикалар Эвилелиниң Хоойлузу

I эге

Ниити чүүлдер

1 чүтү. Бүтү чоңуңу бадылаашкыны (ССРЭ референдумуну) дугайында

ССРЭде чоң күрүс эрге-чагырганы улус депутаттарынын Советтеринде дамытырда. дорт-да, оон иштинде референдум биле да боттандырыл турар.

Бо Хоойлууда референдум даярдаа хоойлулар болгаш күрүс амдырааның эң чутула айтырылганын талазы биле өскө-даа шиптирлерин бүтү чоңуңу бадылаашкыны-биле ССРЭ-ниң хамаатыларының хуулап алдырыны чуруму бүтү турар.

2 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң принциптери

ССРЭ референдумун даярдаада принциптерге үндешлеп эрттирер:

референдум киржилте хостуг болур;

бадылаашкы эки тура биле база чакыт болур болгаш бүтү-пийти, дең болгаш дорт сонгур эрге үндешлеп боттандырынар.

ССРЭ хамаатылары бадылаашкыны дорт болгаш боттандырып турар чегиниң аайы-биле боду киржир.

референдум киржилте бүтүрү чакыс бадылаашкының болур.

Ажык-чарыг чорук хөй-инитиниң киржилте референдум эрттирил турда, оон иштинде бадылаашкының самап турда, хандырынар.

3 чүтү. ССРЭ референдуму киржир эрге

18 хар чеккен болгаш ССР Эвилелиниң хоойлу-жуудузын дүштүр хамаатылары ССРЭ референдуму киржир эргелин.

ССРЭ хамаатылары референдумга киржир эргелин дорту-биле-да, өскө чылдаган-биле-да мажыраалар чорукту бодурбас болгаш ол дээш хоойлу баураар кеземче өнар.

Угааны басырлар араан, боду дөш харымчал шыдавас деп суд түнел түндүргөн хамаатылар, судтун шиптикелин баураар хосталганы казытырган кижилер, а ол ышкаш кеземче чорудула хоойлуун баураар түдүп хоругаттырган кижилер референдумга киржилеш.

4 чүтү. ССРЭ референдуму киржир айтырлар

ССР Эвилелиниң эргелин кирер Эвилел керезинге болгаш ССРЭ Конституцияныга хамаарышкан айтырлар талазы-биле санадары ССРЭ референдумуна чугаалжыры-биле кирдер.

Референдумга чугаалажы болур чүдүлдөр:

1) ССРЭ-ниң чаа хоойлуун хуулап алдыры;

2) ССРЭ хоойлуун азы оон чамдык чүдүлдери өскө-даа киржир азы күш чоң болдулары;

3) ССРЭ хоойлулары болгаш өскө-даа акталарының кол утка-шырыңы тодаралып турар шиптирлерин хуулап алдыры;

4) ССР Эвилелиниң эрге-чачыгызын даярдаа органна.

биле инициатива бөлү

Бир өвөс ССРЭ референдумун дугайында инициативаны хамаатылар үндүрүп турар болза, референдум эрттирер талазы биле составында чүстөн өвөш өвөс киржилте бөлүктү — референдумун инициатива бөлүктү тургузар.

Инициатива бөлүктү даңгына бөлүктү кезигип бурузунуң фамилияны, адын, адамын адын болгаш чурттап турар чегин айтыр. Референдумга киржир айтырыны инициатива бөлүк тодаргай айтыр ужурлуг, чүге даярге аана тодаргай харымы алар апаар.

Референдумга саналап турар айтырыны бүтүрүсүр дилетин референдумун инициатива бөлүк ССРЭ-ниң Топ референдум комиссиязын кирер. Айтырыны утказын инициатива бөлүктү чөпшөрө биле өдлү тургаш, тодаралы болур.

ССРЭ-ниң Дээди Советиниң чогуур комитетиниң азы оон палатанын доктаамал комиссиязын түнелни барымдаалагышаан, ССРЭ референдумуна саналап турар айтырыны, а ол ышкаш инициатива бөлүктү составын ССРЭ-ниң Топ референдум комиссиязын бүтүрүсүр. Ол дугайында информацияны болгаш ат салган хуудустарын чорудар адрессти «Известия Советов народных депутатов СССР» солукта парлар.

5 чүтү. ССРЭ референдуму томулаар эрге

ССРЭ референдуму томулаар эрге ССРЭ-ниң улус депутаттарынын ССРЭ-ниң Дээди Советинде бар.

ССРЭ Конституцияныга дүштүр чүге ССРЭ-ниң улус депутаттарынын ССРЭ-ниң Дээди Советинде бар. ССРЭ референдумун айтырлар талазы-биле референдумун ССРЭ-ниң улус депутаттарынын ССРЭ-ниң Дээди Советинде бар.

6 чүтү. ССРЭ референдуму дамы

ССРЭ референдумун белекпен база эрттирил турар үедө республиканың, автономунг областын, автономунг округун дамын, ол чегин чурттагы чоңуңу хөй кезиниң дыйын болгаш ССРЭде албай баурууну дамы — орус дылда ажыдаар.

7 чүтү. ССРЭ референдуму акшалады

ССРЭ-ниң улус депутаттарынын ССРЭ-ниң Дээди Советиниң томулааны ССРЭ референдумун белекээр болгаш оун эрттирерин белекээр күстел-биле боттандынар.

8 чүтү. Референдум дугайында хоойлузу

ССРЭ референдумун дугайында хоойлузу ССРЭ Конституцияныга, бо Хоойлууда, бо Хоойлууда чорукч өвөс болганыдан «ССРЭ-ниң улус депутаттарынын сонгулаарының дугайында» ССРЭ Хоойлуудан болгаш ССРЭ-ниң өскө-даа хоойлуларындан тургустунар.

Республика болгаш тус чер референдумун эрттирер чурумун ССР Эвилелиниң хоойлулары болгаш республикалар хоойлулары тодаралар.

9 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирер инициатива

Бир өвөс референдумга киржир эргелин хамаатылардан ний миллиондан өвөш өвөс киржир референдум дугайында негелдере ат салган болза, ССРЭ референдумун эрттирер инициативаны ССРЭ хамаатылары боттандырып болур. Чамдык девиэсир-те ССРЭ референдумун эрттиреринге ССРЭ-ниң хамаатылары инициатор болууштыр.

10 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирер талазы

Бир өвөс ССРЭ референдумун дугайында инициативаны хамаатылардан ний миллиондан өвөш өвөс киржир референдум дугайында негелдере ат салган болза, ССРЭ референдумун эрттирер инициативаны ССРЭ хамаатылары боттандырып болур. Чамдык девиэсир-те ССРЭ референдумун эрттиреринге ССРЭ-ниң хамаатылары инициатор болууштыр.

11 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирер талазы

Бир өвөс ССРЭ референдумун дугайында инициативаны хамаатылардан ний миллиондан өвөш өвөс киржир референдум дугайында негелдере ат салган болза, ССРЭ референдумун эрттирер инициативаны ССРЭ хамаатылары боттандырып болур. Чамдык девиэсир-те ССРЭ референдумун эрттиреринге ССРЭ-ниң хамаатылары инициатор болууштыр.

референдум эрттирер дугайында негелдери чүге бо Хоойлууну хандыгы таварыгыда, хуулап албай хары болур эргелин.

ССРЭ референдумун дугайында айтырып талазы биле шиптирлерин өвөш өвөс ат дээш ССРЭ-ниң улус депутаттарынын ССРЭ-ниң Дээди Советиниң палата болгаш аатар чылдаанын түнелдериниң протоколу кирер. Референдум эрттирер дугайында негелдери болгаш аатар чылдаанын түнелдериниң талазы биле түнел протоколу кирер. Референдум эрттирер дугайында негелдери болгаш аатар чылдаанын түнелдериниң талазы биле түнел протоколу кирер. Референдум эрттирер дугайында негелдери болгаш аатар чылдаанын түнелдериниң талазы биле түнел протоколу кирер. Референдум эрттирер дугайында негелдери болгаш аатар чылдаанын түнелдериниң талазы биле түнел протоколу кирер.

12 чүтү. Референдум дугайында айтырып ССРЭ-ниң улус депутаттарынын ССРЭ-ниң Дээди Советиниң сессиязын кирер. Айтырыны утказын инициатива бөлүктү чөпшөрө биле өдлү тургаш, тодаралы болур.

13 чүтү. Референдум дугайында айтырып ССРЭ-ниң улус депутаттарынын ССРЭ-ниң Дээди Советиниң сессиязын кирер. Айтырыны утказын инициатива бөлүктү чөпшөрө биле өдлү тургаш, тодаралы болур.

14 чүтү. ССРЭ референдуму эрттирер дугайында негелдери талазы биле шиптирлерин хуулап алдыры

ССРЭ референдумун эрттирер дугайында негелдери талазы биле шиптирлерин хуулап алдыры

15 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

16 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

17 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

18 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

19 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

20 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

21 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

22 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

23 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

24 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

25 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

26 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

27 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

28 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

29 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

30 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

31 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

32 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

33 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

34 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

35 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

36 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

37 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

38 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

39 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

40 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

41 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

42 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

43 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

44 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

45 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

46 чүтү. ССРЭ референдумун эрттирериниң хуулазы

ЧАА ХЕВИРЛЕРНИ ТЫВАР ДЭЭШ

Удуртулганы командири... Чаа хевирлерни тывар дээш...

Эртнен чымдык төңүзүндө... Чаа хевирлерни тывар дээш...

Эсе тургустунушкун үеинде... Чаа хевирлерни тывар дээш...

Мал ажылында Эсе коммунист... Чаа хевирлерни тывар дээш...

Бистин санаа турарымыс... Чаа хевирлерни тывар дээш...

Мугур-Аксы суурда чурттап... Чаа хевирлерни тывар дээш...

Чурттуу иштинде болуп турар... Чаа хевирлерни тывар дээш...

Бистин районда партия организациаларынын... Чаа хевирлерни тывар дээш...

ПАРТИЯНЫ КАМГАЛААРЫ— ХҮЛЭЭЛГЕМ

П. И. Ленинни тургустанын Коммунисттик партияга 1838 чылда киргеш...

Амгы хөй националдык удуз күрүсөсү база партияны камгалары...

ТАНЫЖЫЦАР: секретарь

Мадар САМДАН. Тээли суур.

Алефтина Чылбак-ооловна Хомушкуну — Бай-Тайгада

Тээлини № 1 ортукма школалында партия эге органын камгалары секретары болгаш математика башкылау турар.

Владимир ОНДАР. Партия Мөңгү-Тайга райкомунун ийги секретары.

Алефтина Чылбак-ооловна Хомушкуну — Бай-Тайгада Тээлини № 1 ортукма школалында партия эге органын камгалары секретары болгаш математика башкылау турар.

ХЕРЕГЛЕКЧИЛЕР КООПЕРАЦИЯЗЫ КАНЧААР АЖЫЛДААР ДЕП ТУРАРЫЛ?

Ажыл-аганын чорударынын чыда-чаа аргаларын чегиндээ да хөйүн иштеринде...

Идеология ажылы дээр-ге хамыктын мурунда чаа идеяларын кичирелге утаадыр...

Эсе тургустунушкун үеинде партия чамдык айткыларын чедир төрбөзү болуп...

Бажыңнар көвүдээн, ат болдуvus

Улуг-Хем районун Хайыракан сууринге автобус доктара чегден дорт кирер диде...

раал. Анда арага-дарылай да бээр, чокшуп-кыркылда да турар. Ол дутайын совок директоруна жому...

Галина Кыргызова биске чуталады. — Урана бажың доттепем, азаллаң берген...

Хайыракан дэрге бажыңнар арта берге дег бажың суурмуга өз бөлду бажың Мында 685 ерегде 3391 кннн чурттал олар...

да, төнтү-чайлы тыдардыр. Ол хирезинде бир чүежи уелеп жылбизвис конкут...

Телевидение

Январь 26 БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДА 6.30 Коңерт 7.00 Мультифильм...

10-гу сериясы 15.55 «Далы-биле тигылда» Телефильм 16.25 Коңерт. 16.40 «Венциславска прот ч...

НИГИН ПРОГРАММА МОСКВАДА 8.00 Эртеги гимнастика 8.15 «Чурукорун амдыра...

Судалдыг холу- биле тудуп, суглуг кара- биле көрзе...

Шагаан-Арыг хоорайың чурттагы чолу 10,5 мун хоорай чолу туттунгандан бери 16-17 чыл чедир турар...

Бир талазы ээн бажыңна калдыгыр деп, бактирине хураан чегден ээн бажыңна чуттаалды... «Чыгыша алаа донкамат текен солдар чыгыр...

Шагаан-Арыг хоорайыңга, Тыва АССР-нин Министрлер Чевелелинин Даргазы Ш. Д. Оскряжка, РСФСР-нин културга министр Ю. М. Коломинин ийи удаа айты...

дэре боор» деп негелде кылды. Бригадир кижиге чүежин укур-чөтүн тайылдырды...

интересуонун хамаарылазга кандыгыт? Бодальынн дувурелинин республиканын XXIII парламентарий конференциянын илдиндеги база илереттин. Конференция сонда каш хонгадына кыдырга министри Ч. Ч. Д. Ондарга кинип, «Культура программын амылдап иш...

Январь 27 БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДА 8.00 Медээлер 8.15 Спорттот гимнастика 8.45 «Сироттот» тиражи 9.00 «Эртеге эрте»...

ИИМ ПАРЛАЛГА БӨЛҮҮ ДЫННАДЫП ТУР... Январь 17-де 8 шак уезинде «Жилы» кооперативин дарагы В. А. Гавриленковдан хоорайын ИХХ-инге бидириники кирген...

Аксы суурдан көрүнө бижеткект 15 харыг Данычты Хомуштуу эжелген. Ону кудумчута бижеткен болуп турар. Негелге торуп турар. Январь 17-де 8 шак уезинде «Жилы» кооперативин дарагы В. А. Гавриленковдан хоорайын ИХХ-инге бидириники кирген...

Балетче чалап тур... Тываным «Хундүлдийн Демдэ» ординин В. Көк оол аттыг хөгүм-шии театрына 1991 чылдыг январьнын 26-рунунда 7 харыг Хомуштуу ХИМ-биле болгаш Ак-Довурак хоорайын миллион салбырынны амылдакчылары 2 токсикоманы, 6 амаша...

Январь 26-да «Сети любви» (Индия, 2 сериялыг) 9.30, 12.30, 15.30, 18.30 шактарда. Видеоал: «Крестный отец» (2 сериялыг) 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 шактарда...

Январь 27-де «Сети любви» (Индия, 2 сериялыг) 9.30, 12.30, 15.30, 18.30 шактарда. Видеоал: «Крестный отец» (2 сериялыг) 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 шактарда...

ШЫН

Дыннадыг... «Космос» хомур-дун разрез республиканы ба дургулелеринге болгаш чуртукчаларына чуртук-дуртук амылдап...

Балетче чалап тур... Тываным «Хундүлдийн Демдэ» ординин В. Көк оол аттыг хөгүм-шии театрына 1991 чылдыг январьнын 26-рунунда 7 харыг Хомуштуу ХИМ-биле болгаш Ак-Довурак хоорайын миллион салбырынны амылдакчылары 2 токсикоманы, 6 амаша...

Январь 26-да «Сети любви» (Индия, 2 сериялыг) 9.30, 12.30, 15.30, 18.30 шактарда. Видеоал: «Крестный отец» (2 сериялыг) 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 шактарда...

Январь 27-де «Сети любви» (Индия, 2 сериялыг) 9.30, 12.30, 15.30, 18.30 шактарда. Видеоал: «Крестный отец» (2 сериялыг) 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 шактарда...

ТӨРЭЭН ЧЕРИМ ОВУРУ

Хөгжө чаштан төрөөн мөн—Тыва черим, Кеөө-шагда овуру иээ уттувдурас.

ТУТТУН, ЧЕЧЕК

Туттун Чечек, не төрөөн аажы-чакын черле сааба, Туранкастар, алааргактар, «чакпаа-даа» муугарава.

Уваа, солунун аа!

Киржикти эке не хундулуг чеминия бирээзи — тараа. Ону азия көрөжө аажок бөдүрүп шыкпаш сагындар.

МАРГЫЛДАА

Ол аралында каймык түвө ийик. Ужук бо кире халып келген. Ол өрү-күдү көргүдөш, алыртан.

КРОССВОРД

crossword puzzle grid with numbers and some filled-in letters.

ЗАЛДА «МОӨГҮЛЕР»

Культура бажымында хурал бою турда. Залда «моөгүлери» хөйүн көрөм — деп, бир эр кокажын шыекетт калкпак, чугаалаан.

МАРГЫЛДАА

Канчал чүве ийик, бир-ле катал Демир-Ужук. Каранаш, Саадын, Будук, Ужук, Балааш араалыда аажок мөт маргылаа үндүрүп тур өссө.

КРОССВОРД

crossword puzzle grid with numbers and some filled-in letters.

ЗАЛДА «МОӨГҮЛЕР»

Культура бажымында хурал бою турда. Залда «моөгүлери» хөйүн көрөм — деп, бир эр кокажын шыекетт калкпак, чугаалаан.

Ырчыя бичкя мөя. Хоо-лаптың Арга-Бажында чайлагга бис. Кожмыс — Калбаш даанын.

КАРГЫШ

Чечен чугаа

Чечен чугаа мөя. Хоо-лаптың Арга-Бажында чайлагга бис. Кожмыс — Калбаш даанын. Оюң мөңү-биле чакыт огу бар. Адын Чолдай-оол дээр. Аалымыс-тың мурунда хем суу хөөл-бектеги берген.

Ырчыя бичкя мөя. Хоо-лаптың Арга-Бажында чайлагга бис. Кожмыс — Калбаш даанын.

КАРГЫШ

Чечен чугаа

Чечен чугаа мөя. Хоо-лаптың Арга-Бажында чайлагга бис. Кожмыс — Калбаш даанын. Оюң мөңү-биле чакыт огу бар. Адын Чолдай-оол дээр. Аалымыс-тың мурунда хем суу хөөл-бектеги берген.

Оюң соонда олче чагдавас-таан мөя. Кыргыз-ааламга «азалыг» дээр чердериге баярында кууду үшүр дег, мыаар чоондуулаавастан мөя. Аа дадай!

КАРГЫШ

Чечен чугаа

Оюң соонда олче чагдавас-таан мөя. Кыргыз-ааламга «азалыг» дээр чердериге баярында кууду үшүр дег, мыаар чоондуулаавастан мөя. Аа дадай!

Бөгиниң Януукулан Моолдуң сурагалыг шүткүчүлөрүнн бирээзи. Ол бистини кожалыс Завхал аймакка төртүтүгөн. Совет база моол улустарыны найырагын дымдыга парлаттыган, СССР-ниң Чогаалычлар эвельдерини баштаар чериниң Хүндүлөп бижиктери-биле база шааналык.

ОЙНАЙ-СЫЛДАЙ

— Ам база катал талтыг номчуп кирем, чүү дээр-дир? «Шалычтың шайла-дырына өтүрө семиз, төрү-көс донен киртен бээр дур. Совет директору «С» — дээр дид-ле.

ТЕЛЕФОН ДАМЧЫШТИР...

АКШ-тын Виржиния штатында Уинчестер хоорай-нын туртакчызы Майк Малони элдептеп, харын ажимтыг шыкпаш ажимды кылды өгөлөң: келжө орай-га чедир безин удул чалаан бичин уругларга телефон дамчыштыр удуларын алгалаарын ол ирлап, ий-зы буру тоо-чарны чугаа, алп турар. Оюң сөөлүзө демги бичин чаштар пороаң удул бээр. Иччангап хөй-тө-бүзүлөс. Малониниң мажар аргалыг күзөлдүн-биле азыг даяр, оок-биле, кеңо-дерин чакып, дугурулгаларын кылып өгөлөң.

УЛУГ БУТТУГ ХЕРЭЖЕН КИЖИЛЕР

Америк херэжөн кижилериниң бую амгы үеде дендин уладып турар апарган. Анда холбаштыр чү-ле өмчөлөөр өвөс, харын ийик буюрулгелеринин болуп магаринериниң өлгөнү бурун алаңдап турган. Эрткен чыдын АКШ-та эл удул буттуг херэжөн ийик дартып бид дугарыг ийиктерин сугаалап, чакып турган. А мыйынай чоокта чаз бир америк херэжөн дартып ийт дугарыг ийиктерин магаринерден сакдып алып дартып чалап иял — иялдуу-ла тыппаан. Дартып үш дугарыг ийик көлөр удул буттуг база бир америк херэжөн бажымында болу-вогон. Бо элдептеп, бо-рунчуктуң чыдагынын ийиктериниң талды-биле «ажылыг» хөй өртемдер, өмчөлөр амгы үеде база-ла харын дугурушкун-биле шымынып кирген.

Ш Ы Н

1991 чыл
январь
29
вторник
№ 17 (14517)
Сазар ертээ 10 көп.
(Чыгыр ертээ 6 көп.)

РСФСР-нин Компартиязынын Тыва рескомунун, Тыва АССР-нин Дээди Сөвединиц болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

СЭКП-ниң Сибирьде республика, край болгаш область организацияларының секретарларының чөвүлел хуралының киржикичилериниң МЕДЕГЛЕЛИ

СЭКП-ниң Сибирьде республика, край болгаш область организацияларының чөвүлел хуралы 1991 чылдың январь 26-да Томск хоорайга болган, аава РСФСР-ниң Компартиязыны Тыва республика комитетиниң бирги секретары Г. Ч. Шырып киршикен.

Учурдага меделгел хузаа алган. Ону моок адаанда парлаа.

Чурт чидиг кризисте чурттап турар, ол кризисте бир талаздында шыдадыр арга чок чорутуу, экспорттиңиң болгаш иш дөгээр чорутуу уруктарын, өскеинде бузурел болгаш тоомча чок чорутуу тывыдыр.

Оок-биле чергелештир минигилээр демократиядан болгаш сөс кижик чоруктардан тургустуу болгаш ачык иштининиң эржек чорутууларын билеп турар чорук нитилелдиң меделгелинде тургустунуп база быжыгып турар. Күш-ажылдың кижилеринче утлалган азын идеклейтир турушту дыка хөй партия организациялары ээлеп турар апарган.

Тургустунган бо байдалда, эде тургустуу-чурунун дыка харысалгалыг, шинтирдиң үс-чалазында СЭКП-ниң XXVIII съездинин аяктап кылган утланыштарының кол чүдүлери съездиниң Программның меделгелинде болгаш Резолюцияларын илгертиңген, экономиктиң, политиктиң, суд-эрге-хойду болгаш өске даа реформаларны шинтирдиң-биле ботландарын ламчыгыр нитилелдиң чогуумчалыг болууларын утланыштың-нарыңа шыңчылыгы бадыткап тур бис.

Чурттуң амгы үеде хөгжүлдезиниң кол сорулгазы болза, Федерация чөвүлени камгалап арттырары, Эвилелдин чок керезин чарары болур. В. И. Ленинниң улусу чыныгыш куучу-биле эвес, а эки тура дугуржулга-биле каттыштыр дээң болууларын үлешип турар бис (т. 30, аркал 73-74).

Россияның бот-догунушааның дээң туржуп турар бис. Оон туржук, оок бот-тусмайлап чоруп быжыклар, күрүнең буну тургустуу катат тургустуу дээң күзел РСФСР-ниң Коммунисттер партиязын тургууларын шинтирдиң чылдагаанының бирээң болган. Россияның улустарының өске республикаларның улустары-биле чус-чус чылдагы, ажыл-агый, куучура болгаш өске даа харылзааларын намгалар адртарында болгаш хөгжүлдезиниң илгил болуу-тусу практиктин бөгү ажыл-чорудулгазына болур бис.

РСФСР-ниң Дээди Сөвединиң Даргазы Б. Н. Ельциниң удуралышкы болгаш туржуп эвес политиказының түшүлгелер чогуумчалыг эвес чорудулгалар ССРЭ-де, оон биле кады РСФСР-де база күштелип турарына дүвүрөп тур бис. Эвилелдин чок керезин чарарын сөс кырында деткир-даа тура, чогуум херек кырында ССРЭ-ниң Конституциязын болгаш Эвилелдин хойлуларын тоомчага алгаш чоруктары болуур-бис херек. «Хойлулар дайынын» черге соксадыр херек.

Эвилел керезинде республикалардан Россияның бир дугаарында ал салыры чогуумчалыг чүдүлгү болур, төгүлүг болгаш политиктиң удуз укур-дуздыг чоруктуң эгелешкени деп санап турар бис.

Националлар аразының болгаш өске-да төрдүлдериниң судн Сибириниң дивискоз-ринче шилчидер дээң каңды-даа орада-жышкыннарга шинтирдиң удуз туржувушту меделгел тур бис, күш дөгээр чоруктары болгаш кара тургустууда ажылашкыны болуур-бис, сандаладык күштериниң үнденинерин болгаш эңич сорулгаларын илердир, башкаланышкыны өскүстүп тургаш политиктиң калкып чыгып алыр деп орададып турарларын мөзү-шынар чок чоруну коргузер дээң бистен хамаарып бөгү чүдүлдерин кылдыр бис.

Чурттуң аймыл чок чоруну, камгаларын күчүдүн кошкадыр, шериге удуз сеткил-хоонуну моок сонгаар өскүсүр, ССРЭ-ниң Чепектиң Күштерин, ИХМ-ниң болгаш КАН-тың органдарын болгаш шериглерин сандаладыр дээң орадажышкыны болуур-бис. Хойлу-дүрүмү, корум-чурумну быжыклар, ССРЭ Конституциязын камгалап талазы-биле ССРЭ Президентиниң, казааның хемчеглерин шинтирдиң-биле деткир тур бис.

Чонга эрге-чагырганың чыгылыш чок быжыклары дээң туржуп турар бис. Күш-түгү күрескени эрге-чагырга бөгүн кайжыгы-зындан-даа артык херек болуп турар. Каржы-хамагалы, тергилдик эрге-чагырга эвес, шырак билдиг болгаш бедик мергелдиң, утаан-сарылым, чаагай сеткил-дин, чөптүг чорукту болгаш хойлу-дү-рүмүн эрге-чагырга херек. Ындыг эрге-чагырга дээң демисейин турар-даа бис, ындыг эрге-чагырганы деткир-даа бис.

Ада-чурттуң салым-чолу дөрге кижилер аразында месилдежининиң болгаш иштин чаргы-чаалыдан артык деп чүвени меделер билген турарыңа бистер бөтү политиктиң партияларын болгаш шинтирдиң кийгырып тур бис.

Бистин укуржамышкыныстың сорулгазы болза социал-экономиктиң аяктыр-лары шинтирдиң болгаш дивискоз-ринче политиктиң байдалды быжыктып акжидерине республикаларын, крайларын болгаш обласктарын партия организация-ларының күжениншириниң каттышты-рып мөзүлери болур.

Бистин улут ада-чуртчуус М. В. Ло-мович

СЕССИЯГА СОҢГААН

Улус депутаттарының Тоюу район Сөвединиң ээлет чок алдыгы сессиясы Тоора-Хем суурга өскө-сөөде эрткин. Аава район Сөвединиң күскеңи комитетиниң алба-ду-жаалда кирер-биле үш	кижи кандидаттарын кинирген, Чамыт бады-лашкының түндеңде моок мурунда Чоон-Хем-ки районун агролеттер каттыжышкының дарга-зынга ажылдап турган Са-гаан-оол Кызыл-оолович	Долгар хөй үнү алгаш, То-жу райүүкомуңун дарга-зынга соңуткан.	Тыва АССР-ниң Минис-трлер Чөвүлелиниң Дарга-зы, РСФСР-ниң болгаш Тыва АССР-ниң улус депутаты Ш. Д. Оржал сессия-ның ажылга киришкен.
--	--	--	--

Экономиктиң саботажка болгаш экономика адырынга өске-даа кем-херек үүлгедишкенин удуз демиселди чорудар талазы-биле хемчеглер дугайында

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИГ РЕСПУБЛИКАЛАР ЭВИЛЕЛИНИң ПРЕЗИДЕНТИНИң ЧАРЛЫ

Экономиктиң саботажка, экономика адырынга өске-даа кем-херек үүлгедишкенин удуз демиселди хандырып чорудар болгаш аш-чөм продуктулары база улус хергелериниң өске-даа барааны-биле чоңууландырып чорудуулар со-рулга-биле ССРЭ Конститу-циязының 127-чүдүлгеге болгаш «Чурттуң экономик-тиг болгаш нитилел-поли-тиктиң амьдыралын быжык-тап өнжидериниң талазы-биле немеде хемчеглер дугайында» ССРЭ Хойлу-дузуна 1-ги чүдүлгө үчүл-дөө, совет милицияны дугайында, ССРЭ-ге күрү-нең аймыл чок чорук орган-нарын дугайында болгаш оперативтиг-истелге ажыл-чорудулганың дугайында хообулуларын моок сонгаар хузаа алынгана чедир доктаадыр болза:

1. Иштиниң керектер ор-ганнары болгаш күрүнең аймыл чок чорук органдары ССР Эвилелиниң болгаш

эвилелешкен республика-ларының меземче херезин суд чорудулгазының үнденинериниң 29-ку чүдүлгеге дүүштүр экономика адыры-га кем-херек үүлгедишкенин илгертиңген ис-лемдестерин болгаш оларны үүлгеткен кижилерин илердир ты-ва-рының талазы-биле опера-тивтиг-истелге хемчеглерин чорударының үезинде да-раазында эрегелерге:

1. Бүдүрүлгени, албан черлериниң, организация-ларын (даштын дипломат-тык төлөө черлеринде аяк-та) бакчанырчыте, хузаа болгаш өске-даа хевирни күш-ажыл чорудулгазын азы бүдүрүлгө чорудулгазын өске-даа хевирлерине хамаатыларын ажыглап тур-ары бүдүрүлгө бакчына-рычыне шактып чокка кирер, өңчү ээниниң азы оон төлө-лөө черлеринде азы оларны төлөөлөгөнгө кижилери-нин киргилеги-биле бүдү-рүлгө, сийла, сатып, албан оран-бакчыларын, транспорт чүдүлдерин, э-т-херезиниң ка-дагалат болгаш ажыклар өске-даа черлерин хынал көөр. Өңчү ээниниң азы оон төлө-лөө черлеринде күүлүгү-чүдүлгө, хевирлериниң хураап аларыга киржиниң дө-й ойталаң таварылгалары азы бүдүрүп калагалат чокка хөй-нिति организа-

цияларының, улус депутат-тарының чер-чер Советтер-ниң күрескени комитеттери-нин төлөөкчилериниң кир-жилге-биле кылган туруп болур.

2. Совет болгаш даштын юридиктиг кижилерин бол-гаш хамаатыларын, а ол ишкеш хузаа азы өске-даа күш-ажыл чорудулгазын болгаш бүдүрүлгенин өскө-даа хевиринде аякка тур-рар кижилериниң киржиле-ги-биле каттышкан бүдүрү-гелер, каттыжышкынар болгаш организациялар-биле кады чагырткан хери база өңчү хевирлерин хамаанчо-ка бүдүрүлгелериниң албан черлериниң, организациялар-нык удуруткуларында, ал-бан дугаадалыг кижилеринде болгаш өске-даа аяккал, чыларында хынал турар

ажыл-чорудулгага хамаарыш-кан меделерин, документ-лери болгаш бизнел тап-тыктыларын негээр болгаш алыр.

3. Бүдүрүлгени, а. л. бан черлериниң, организа-цияларының үчүт болгаш ме-делерини дүүштүр күрүне-де, кооперативтерде, нити-леле бар бооп турар энти-херезилерин шүүштүр; чоңуң хергел болуу барааны-ны, аш-чөм продукция-зын бүдүрүп калагалат шыгжап, сөөртүп, база сай-

гарып, а ол ишкеш чонга ачы-дуза көргүзүп турар үе-лерде хергелекчилерин эр-гелерин камгалаарын хан-дырып турар иордаларын болгаш турмуларын сагып турарының хыналдазын чо-руулар; оларнык шынарла-рын анализтеп база хынал көөрү-биле чыгытп, полу-фабрикактарын болгаш бе-лен продукцияларын хевирлерин алыр.

4. Оларнык канды өңчүгө үндөм-лестинип тургусту-ганьда хамаарыла чокка бүдүрүлгелериниң, албан чер-лериниң, организациялар-нык кылган турар даштын ишкеш болгаш кредит-акша операцияларының дугайында оперативтиг болгаш өчтө-түт информацияларын бап-чылардан болгаш өске-даа сая-хө-өм-кредит албан чер-леринде алыр.

5. Касса-лары болгаш ак-ша, материалдыг үнелиг чүдүлдерин база документ-лер шыгжаар өске-даа чер-лерин хаар, а херек апар-ган таварылгаларга ол чүдүлдерин камгалап артты-рар хандылар өске-даа хем-чеглерин алыр.

6. Бүдүрүлгелериниң, а. л. бан черлериниң, организа-цияларының удуруткулары-на, албан чыгырлерине болгаш өске-даа ажылдакчы-

ларга, хузаа болгаш өскө-даа ажыл-чорудулганы база ажылдыгы-нны тур хузаа кылдып турар кижилерге Хойлу-дузун уруп болбас дугайында алдан бугурун са-гындырын кылдыр болгаш оң дугайың прокурорга дык-надып чедирер.

7. Чорутуу турар хем-чеглерге кииршилериниң спе-циалисттерин хойлу-дуз-кордуңен туржун бугаар чаап алыр.

8. Хыналда чоруткан өнжү көрүлгө кылганьдыг, хура-ның болгаш хаашын кылганың чогуур актыгын тургускап, оон бир коола-зын ону тывыскаңьдыг ду-гайында ал салган бижик буга-ар өңчү ээнинге азы оон төлөөлөгөнгө тыскыр.

II. Иштин керектер бол-гаш Күрүнең аймыл чок чорук органдарының ажыл-дакчылары хемчеглерин ботландырып чоруда да а-дыңан меделериниң чыгы-ды илеретпес талазы-биле доктаатыгачан турмуларын сагырып халдырар хүдээл-гелиг.

Совет Социалисттер Рес-публикалар Эвилелиниң Пре-зиденти М. ГОРБАЧЕВ.
Москва, Кремль,
1991 чылдың январь 26.

ПАРТИЯКИ ИНФОРМАЦИЯ

ДУРЖУЛГА СОЛУШКАН

РСФСР-ниң Компартия-зының Кызыл райоонун партия эге организациялары-ның секретарларының семинарын «Тинилеги» сов-хозга эрттирген. СЭКП-ниң XXVIII съездинин, пар-тиянык XXIII республика конференциязының шинти-рлерин күрсөдир талазы-биле партия эге организа-цияларының сорулгаларың илтекчилер чугаалап бер-ген. Ылгыгы партианың ат-алдарын көдүрениң, СЭКП-ниң чаа Уставының, партиянык иштин ажылын экиндериниң, идеология ажылын чаартырының, ры-нок экономиказын шилти-риниң дугайында чугаа се-минарга кол черин ээлдиң. Бо талазы-биле илтекчел-дерин РСФСР-ниң Компартия-зының республика комите-диниң харысалгалыг ажыл-дакчы В. Ш. Сат, РСФСР-ниң Компартиязының Кы-зыл райоонуң секретары А. Ш. Түлүш, партияның район организациязының контроль комиссиязының дарганы К. Д. Монгуш, пар-тия райоонуң харысалгалыг организатору К. С. Дон-ган болгаш өскө-дөө кылган.

Совхозтуң сүт-бараан фер-мазында партия эге органи-зациязының ажыл-чорудул-газы-биле семинарны кий-жикчилери танышкан. Ында партия эге организациязы-ның секретары Куненмава Сола партия организациязы-ның, коммунистерниң ажыл-чорудулгазын келген аал-чыларга чугаалап берген.

Партия эге организа-цияларының секретарлары ажылдык арга-дурутулгазын солчул, партиянык органи-зацияны, идеологтуң ажылдыг эзе тургузарда, чаартыра чүңү кылдырыңың талазы-биле боттарының бодалдарын, саналдарын чугаалааннар. Шамбаларда партия органи-зацияларының секретарлары Экер-оол Куулар, Ирина Ондар, «X Улуг хураа» совхозта партия секретары Петр Бады-Назын болгаш өскө-дөө чүве чугаалаан.

Партия райоонуң бирги секретары Б. С. Шырып семинарнык түнелинде чүве чугаалаан, айтырлар-га харылаан.

ССРЭ-ниң Президенти М. С. Горбачевтин Чарлын дугаар бистин чуртууска 50 болгаш 100 рубль үнелиг тодуу акшаларын солушкуну бо хү-нере болуп эрткин. Ол ажыл бистин республикага база доозулган.

— Сөөлүгү ажылдыг субботада, январь 26-да доостувус, ычачу чүлгө пенсионерлерниң акшазың солуп берген бис — деп, ССРЭ-ниң Күрүне бажышкыны Тыва республика эр-гелелиниң начальниги В. А. Бадулин чугаа-лады. — Нийтизи-биле Тыва АССР-ге чеди миллион ажыг рубль доозулуру-биле хүдээл алган. Бо ажылды улут билдишкени-биле ажыл-чорук болгаш чүлгө дээр-ге ырак черде мал-чынар, акчылар болгаш өске-даа чедер берге черлерде ишчи-лерге кичээтпей сал-дынган. Оларнык ак-шаларын солуп бээр ажылче республика-ның чазаа кичээтпей салып, вертолелтерни чорутуулаан, улус де-путаттары база аякка-лап турган.

— Бо каш хонукта аалынга орбаан, ырак черге чоран, азы чер-нин ыраандан төлөөл-гөр келбээң малчы-нар бар болза, олар канчаарың? — деп Владимир Алексеевичен айтырдымыс.

— Ындыгларже оңа кичээтпей салдынар. Оларнык «оалааң» акшазың солуп бээр дугайында тус чернин Советтери шинтир-лээр. Шынап-ла, кым өске» акшалыг катап келгени, чогуум ким-ниң, шынап-ла, оала-дааны оларга билдин-гип болгай. Ырак чер-чораннар келге-ле үш хонук дургустууда ак-шазың солуур ужуру-луг.

ЧУРУКТАРДА: рес-публиканың ырак бу-лунарының бирээң «Тере-Хөл» совхозтуң ишчилерине вертолел-туг аалчылар барып, оларнык «алпарала-рында» акшазың со-дууру-биле хүдээл ал-турган үези.

КУЛЬТУРА

БОТ - АКШАЛАНЬЫШКЫНЧЕ КИРЗЕ-ДАА...

Даарта культура ажилдакчыларынын район хуралы болуп дер турда. Тээлиге чеде береш, ат-сууралык «Саян» ансамблинин чамдык артисттеринин ужурагы берим. Барбаан, четпаан чери-даа чок, бараалтаван чону-даа чок «Саян» ансамбли Мосала, Болтарига, Руминида, Кубага, Японияда, Индияга, Совет, Эвелелини кой хай хоорайларына, социалисттик туртурга тыва уран чуулуда берик жагында баралтактан.

Бай-Тайга району олар чамдын бир-ле дугаар аалдап келген. Бичалза-даа артистер Тоолузг. Кызыл Датта концерттерин чоңга бараалтадып шыдаваан. Чуге дээрде ол черин кулдура байжандарынын олалта системалары урелген. Шүүнү кулдура оола соок болган. Оон мадында аалчылар бажыныч кел чыккан берик артист уругун бергун... база улга чога берген. Бо бугу кулдура ажилдына бот хамааржыр болгон, устуиде клубтарда ажил тур сомаан деп чүве билдинтер. Кыштын соонунда аалдап келген «Саян» ансамблинин артисттерин чонбиле ужураштырарга чок болтагына кулдура ажилдакчылары хомудал турдулар.

Эртеянде Тээлинин Кулдура бажыныч ажилын тур соксатканында кулдура ажилдакчылары хуралын байлуускумун улуг залына артистер ужурага таварышкан. Хамааларга эркен беш тылда кулдура бажынычын, библиотеканы, ажилдакчыларын, кино четпаанын ажилдурудаларынын тунелдерин коргускен санчургадайларын чараштыр бижеш асылаан. Ол ышканы мураккап кулдура ажилдакчыларына турсал

Кызыл хоорай, Красноармейская, 100

Телевидение в

Январь 31

Бирги программа

Москвдан

кээл хана-солунда башчактамышкынарны шүүлтүп кылганы сокуп, Бракчек черлерден келген кижилер чөмөнчөр бүфет ажилдап турар. Ол база кижилерге таарымчалыг байдалды тургузган.

Районууд кулдура ажилдакчыларынын хуралын Бай-Тайга райкүомунун дарагазы Накмыл-оол Соржон амыткаш, 1990 чылда районга кулдура ажилыныч канчаар боттаным келгенни, моон соккаргы сорулгар дугайында чугаалап баарине кулдура кийдирили кулдура кийдирили эргелекчиле, Тыва АССР-ни кулдура ажилы Чечек Салчакнова Монгушка берген. Илетелинде ол районо кулдура ажилында чөмөнчөкчөндөр бар-даа болза, четпестерин баары, шиптирлерди айткырыларын аа-даа хөйүн сетелини ханымдалап чугаалап берген. РСФСР-нин Компартиясынын Бай-Тайга Райкомунун ийги секретары Чечекмаа Саая, республиканын улусчу чогаалдыга болгон кулдура-чырыдында бажыныч ажилдакчынын эотем-мөдөттүгүн төвүндү директору Анатолий Комбу олар илеткелге хамаарыштыр чүве чугаалапкан.

Чоюн кулдура декелини бедеиниле кижилерин угаан-медерелинге уран чуулуда салдары күштелин турарын шуптуусу коруп турарды бис. Бичангаш кийишлет амыралдына сох иветкейин кижилеринин адалары база өзүп турар. Ол ышак чонун чурттап турар черлеринин аайы-биле кулдура-массалыг, политик ажилды бугу талалыг сайырагыжандар талазы-биле районун кулдура ажилдакчылары боттук ажилдары, хемгелерин

Оон түнелинде черчеде кулдура бажында-рында, клубтарда бот-тывын, гыр уран чуулуда коллективтери, ырынны, хөжүмүнү, сыгыт-хөмөйини аяса-самбаларын, улусчу шир көргүзгелери, яны-чүрү бөлүгүнө тургузтуулган.

Амыл шагы төптөн, Көдү чурттапканар, амылгы ажилдар аштангылааны, чурттуу шагын кала эрттирер, кустуу шагын кала эрттирер? Кайда-ла дайынмы болгаш күш-ажыдагы коом-чунклары, беш чымдык маадырлары, чарыштын тинлекчлери-биле ужуражылган, бажыныч найралда, интернационализмге, кушак ажилга, тайбынга турсакчаат тематиктик кеңешлери, номчулга конференциялары, солун диспуттар, дискотекалар, оюн-токтоолор, ханы утка-мынарлык, байлак программагы концерттер док-тамаал болуп турар болду, кыда чонун дыштангылаан, ахостуу уези эки болуу. Бичын кулдура одаларына бай-Тал, Кара-Хөл көдө кулдура бажынарын хамаарыштырып болуу.

Кажан бугу чурт эле тургустунуу, уенин чарыга-ла, эм-биле ажилдап турда, төптүтүнгөн библиотекалар кижиздәлигине баулуу тилтери апарган дээрзин районун төптүтүнгөн библиотеканын директору, Тыва АССР-нин кулдура ажилына аалдагы ажилдакчысы Тамара Херчек ул хуралга чугаалаш, кичалза-даа материалдык бедеиниле четпезин, ном фондунуну ажилдагыныч чамдыгы, аа номнарын ховар келерин, кадрлар талазы-биле айткырыларын шиптирлеттиниле келгени, бажыныч-балагыныч кызыл, тар апар чыдарын, сак-хө талазы-биле чөгейин шүтүмүчүлөп демделгээ. Ол ышак районун кино чет-

кып эртек чылын нинтизм, биле планын 86 хуу күүстөкөн. Оон-биле кады видеосайымын көргүзүү план чүүсөдөлигине улуг шактын, Бистин үеге таарышпас, өлүм-чидим, кем-херек үлгедир, самын-садар чоку кытыр, чангыс сөс-биле чугаалаарга, совет нинтилелге, аныктар, бичин чагал, аниматар видеофильмдерини багы салдарлыг видеосайымынн коруру айткыры база шыкыны, биле тургустунган.

Уран чүүлөг сетил-сагы-жындан бердинген, уран т-

Сайыкмаа Комбу, ССФР-нин Чурукчулар ажилелини кижигинери Киров Хундан, Кыгал Саая, Сергей Коцаа, Владимир Салчак болгаш оске-даа уран талантыгы кижилерине байтайгыктар чоргаларын, Олар кулдура ажилы сайырадыр дөш сургаал ажилын беттердеп чоруп турар.

Кулдура ажилдакчыларынын хуралына санал берген кижилер чамдык чүгүт айткырыларын шиптирлеттиниле районун улусчу кулдура ажилынычтарын, Кулдура министр-

оралакчысы орадакчысы Маадыр-оол Аракчаа чуну бодап турар ирги? Шыналда, кулдура айткырыларын бедек деилелге тургузар диле, ахша-төгөрүк айткыры шыналда турустуру келир шыкымал, Ору район Советин, райкүомун, партия, профсоюзлар районнары республиканын улусчу кулдура ажилдакчыларын декели чоруп турда, кулдура черлерин адыктын соонда септээр, оода чүүлдөр өөртүп аргалаан база сөвүн көөр, кулдура айткырынын ийги чергенин айткыры кылдыр көөр чоруткан аайры чайлаарын, сак-хө апарырын Тыва АССР-нин Дээди Советинин сессиясынын хуралга санал берген «Тээли» совхозтун профком даргазы Д. Х. Хирбаа, Бай-Тал Кулдура бажынычын директору В. Шогжал, Шугаа да хөреженин чөвөдөлигин даргазы Ч. Хертек, төптүткен библиотеканын директору Т. Хертек, Тээли көдө Советини даргазы С. Дупуа, АКБ улутунуучу Б. Чамбят, «Монгулек» каттыжымшынын улутукчузу С. Салчак болгаш өскелер-даа чугааларына илереткен.

Районууд кулдура ажилдакчылары ажил-чорудаларында четпестерине айткырылаан, бо чылым кылдып чоруда ажилдарына хамаарыштыр тусай доктаалды хүлөп алган.

Сарыг-оол КУУЛАР.

Кулдура ажилынын тур соксатканында кулдура ажилдакчылары хуралын байлуускумун улуг залына артистер ужурага таварышкан. Хамааларга эркен беш тылда кулдура бажынычын, библиотеканы, ажилдакчыларын, кино четпаанын ажилдурудаларынын тунелдерин коргускен санчургадайларын чараштыр бижеш асылаан. Ол ышканы мураккап кулдура ажилдакчыларына турсал

Улан чуртууга чан-дайып турбаанын, улус чоңум амыр-тайбы чурттаанын!

Албаты чоңга ааргы, хай турбаанын, Чалыраан малта хамчык ааргы турбаанын,

Өршө, өршө! — дээрде, тымылчанар: «Бичалза болу-зу, чон недешини, Порезд доктаалы!» — деп дөйткөн.

Ол чалама, акыр харым, Алтанынган чылым, Байырлыг байырлыг!

Ан харын аналдаан, Алдаштып, нактаным айга, Эрги харын өрөдөктө, Эдээм силгип, нактаным айга, Торгу-маным деп болуун дөшт.

Довураам нактал, силгинип аяйт!

Чанга чаларан, чаш Хой чылым

Албаты чоңга ааргы, хай турбаанын, Чалыраан малта хамчык ааргы турбаанын,

Өршө, өршө! — дээрде, тымылчанар: «Бичалза болу-зу, чон недешини, Порезд доктаалы!» — деп дөйткөн.

Оон түнелинде черчеде кулдура бажында-рында, клубтарда бот-тывын, гыр уран чуулуда коллективтери, ырынны, хөжүмүнү, сыгыт-хөмөйини аяса-самбаларын, улусчу шир көргүзгелери, яны-чүрү бөлүгүнө тургузтуулган.

Амыл шагы төптөн, Көдү чурттапканар, амылгы ажилдар аштангылааны, чурттуу шагын кала эрттирер, кустуу шагын кала эрттирер? Кайда-ла дайынмы болгаш күш-ажыдагы коом-чунклары, беш чымдык маадырлары, чарыштын тинлекчлери-биле ужуражылган, бажыныч найралда, интернационализмге, кушак ажилга, тайбынга турсакчаат тематиктик кеңешлери, номчулга конференциялары, солун диспуттар, дискотекалар, оюн-токтоолор, ханы утка-мынарлык, байлак программагы концерттер док-

тамаал болуп турар болду, кыда чонун дыштангылаан, ахостуу уези эки болуу. Бичын кулдура одаларына бай-Тал, Кара-Хөл көдө кулдура бажынарын хамаарыштырып болуу.

Кажан бугу чурт эле тургустунуу, уенин чарыга-ла, эм-биле ажилдап турда, төптүтүнгөн библиотекалар кижиздәлигине баулуу тилтери апарган дээрзин районун төптүтүнгөн библиотеканын директору, Тыва АССР-нин кулдура ажилына аалдагы ажилдакчысы Тамара Херчек ул хуралга чугаалаш, кичалза-даа материалдык бедеиниле четпезин, ном фондунуну ажилдагыныч чамдыгы, аа номнарын ховар келерин, кадрлар талазы-биле айткырыларын шиптирлеттиниле келгени, бажыныч-балагыныч кызыл, тар апар чыдарын, сак-хө талазы-биле чөгейин шүтүмүчүлөп демделгээ. Ол ышак районун кино чет-

кып эртек чылын нинтизм, биле планын 86 хуу күүстөкөн. Оон-биле кады видеосайымын көргүзүү план чүүсөдөлигине улуг шактын, Бистин үеге таарышпас, өлүм-чидим, кем-херек үлгедир, самын-садар чоку кытыр, чангыс сөс-биле чугаалаарга, совет нинтилелге, аныктар, бичин чагал, аниматар видеофильмдерини багы салдарлыг видеосайымынн коруру айткыры база шыкыны, биле тургустунган.

Уран чүүлөг сетил-сагы-жындан бердинген, уран т-

оралакчысы орадакчысы Маадыр-оол Аракчаа чуну бодап турар ирги? Шыналда, кулдура айткырыларын бедек деилелге тургузар диле, ахша-төгөрүк айткыры шыналда турустуру келир шыкымал, Ору район Советин, райкүомун, партия, профсоюзлар районнары республиканын улусчу кулдура ажилдакчыларын декели чоруп турда, кулдура черлерин адыктын соонда септээр, оода чүүлдөр өөртүп аргалаан база сөвүн көөр, кулдура айткырынын ийги чергенин айткыры кылдыр көөр чоруткан аайры чайлаарын, сак-хө апарырын Тыва АССР-нин Дээди Советинин сессиясынын хуралга санал берген «Тээли» совхозтун профком даргазы Д. Х. Хирбаа, Бай-Тал Кулдура бажынычын директору В. Шогжал, Шугаа да хөреженин чөвөдөлигин даргазы Ч. Хертек, төптүткен библиотеканын директору Т. Хертек, Тээли көдө Советини даргазы С. Дупуа, АКБ улутунуучу Б. Чамбят, «Монгулек» каттыжымшынын улутукчузу С. Салчак болгаш өскелер-даа чугааларына илереткен.

Районууд кулдура ажилдакчылары ажил-чорудаларында четпестерине айткырылаан, бо чылым кылдып чоруда ажилдарына хамаарыштыр тусай доктаалды хүлөп алган.

Сарыг-оол КУУЛАР.

Кулдура ажилынын тур соксатканында кулдура ажилдакчылары хуралын байлуускумун улуг залына артистер ужурага таварышкан. Хамааларга эркен беш тылда кулдура бажынычын, библиотеканы, ажилдакчыларын, кино четпаанын ажилдурудаларынын тунелдерин коргускен санчургадайларын чараштыр бижеш асылаан. Ол ышканы мураккап кулдура ажилдакчыларына турсал

Улан чуртууга чан-дайып турбаанын, улус чоңум амыр-тайбы чурттаанын!

Албаты чоңга ааргы, хай турбаанын, Чалыраан малта хамчык ааргы турбаанын,

Тоолузг

То жуда

АНИЯКТАР АССОЦИАЦИЯЗЫ

ЧАА ШКОЛА

Резактор

В. Ф. ЧАДАМБА

Ш А Г А А

Сүмелер

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

ШАГАА КЕЖӨЗӨН ОРГАНИЗАТОРЫ

Кызыл хоорай, Красноармейская, 100

Телефондары: редактор — 3-43-34, адр... 3-43-28, харысалгалык секретары — 3-43-92.

3-43-25, Советтер ажилынын — 3-43-08, 3-41-03, 3-43-27, 3-43-49, 3-36-73

3-41-14, 3-39-15, 3-37-11, социал... 3-34-30, чага индизи — 3-39-03, оочуга...

3-43-93, редакторлар — 3-37-11, чигувукчулар — 2-27-41, социал кылбай аргалда — 3-32-75,

3-43-41, бухгалтерия — 3-43-41.

Солун атоонин, срез... 27800 экт.

Тес Хем районун «Чодура» союзунун партнору болгаш директору күш-ажылды хончуну, персоналдыг пенсионер

Шивит Сепменович СЕРЕННИН

ургулчулукта ир араралынын соонда мөчөтин дыкаптылаан, он чок кижилерине болгаш төрөдөлерине ханы кажылаады илеретип тур.

Чан ЧУЛДУМ.

Индекс 54241.

Тыва АССР-нин Иом үндүрер чер, полиграфия болгаш нов салымды керектерини талым биле хүтүке комитетини типографиясы, Кызыл Шетин, кпни болгаш Крайнеке кулукчузу, бажы № 1, Чамгы № 43.

Тыва АССР-нин Иом үндүрер чер, полиграфия болгаш нов салымды керектерини талым биле хүтүке комитетини типографиясы, Кызыл Шетин, кпни болгаш Крайнеке кулукчузу, бажы № 1, Чамгы № 43.

Сүт-Хол району Ак-Даш, Сары-Булак, Орто-Тал, Булак-Төрөк, Ак-Тал, Сүт-Бараан фермалары боюнча...

Улуу депутаттарынын Сүт-Хол району Совети райкомунун сүт-бараан фермаларында мындагы бадаларды...

Бийлик-даа болса план-ийден тууралуу сөзүлөрү дайын-даа фермалар иштейт...

Чай-оол ОНДАР.

КЫШКЫ ҮЕДЕ

Өзүрдө «Ак-Чыраа» совхозунун ээр болгон бола маалында, чыгыштык сарылыктын кыштанга келүүсүндө...

Ийгилин-оол ДАМДЫН.

КИЖИ БУРУЗУНУҢ АЖЫЛЫНДАН ХАМААРЖЫР

Тыванын сүт комбинаты Кызылдың ашык салыгына...

В. И. Федотов-биле чугаа...

Бир кубдук берантинге продукциянын бүтүрүнө...

Кызылда алгын заводду сөөктү...

Будуруге байдал хөй чыл дүргүдө өскөртө...

дерге деп принцип-биле амылдап турар. Ичинга...

Аппарат цетини берунде улуу өрөөн, Бийлик...

Бир кубдук берантинге продукциянын бүтүрүнө...

Мээк сонугураан айтырылгакы оң харымдыгы...

Сергейин чугаанын дикнаш, катал бөз директор...

Бир кубдук берантинге продукциянын бүтүрүнө...

жаарыктарын долдуруп турда, бирөөн оңу соодукча...

ЧҮГЕ ЧЕРЛЕ ЭКИЖИВЕЗИЛ?

Мындыг турда рынокче канчашилчирин?

Кызылда алгын заводду сөөктү оңу ажык чыл үенин дүргүдө...

лош биле Николай Хорту-лош колун дамчып эртер...

Бир кубдук берантинге продукциянын бүтүрүнө...

TAR 10 cyl polgan. Эргн Тыванын колони турганы. Тыванын сүт комбинаты...

ТӨӨГҮГЕ УЖУР-ДУЗАЛЫГ. Тыванын сүт комбинатынын бүтүрүнө...

Тыванын сүт комбинатынын бүтүрүнө...

1925 ЧЫЛДА
УНОБШЕЛТИНГЕН

ШЫЖИ

1991 чыл
январь
31
четверг

РСФСР-нин Компартиясынын Тыва рескомунун, Тыва АССР-нин Дээди Совединин болгаш Министрлер Човүлелинин органы

№ 19 (14519)
Сапар өртте 10 көп.
(Чагылар өртте 6 көп.)

Адым дедир эгиткен
САМАРА. (СЭТА). Ор-
тааы Волгада хоорай-
нын шаанлааы адын
дедир эгиткен. Куйбышев
хоорайны Самара, Куй-
бышев областы азад
дүүштүр Самара область
кыдыр эде адаар дугай-
ында улус депутаттары-
нын область Советинин
сессиязынын шитти-
рин РСФСР-нин Дээди
Советинин Президиуму
бадылааг.

Чурттаксанчыг-даа болза, А хандырылгазы...

РЕПОРТЕРЛАР БӨЛҮҮ
Тел. 3-34-39

РСФСР-ни улус депутат-
тарыны эрткин Сьездиле-
ринге кирээп тургаш, ко-
миссияларын аялыгына
киришкени депутат аналы-
теп чугаалаан. Аваа рынок
харызааларынче шиттин
турар үеде экономиканы бы-
жыткан экинчилерини про-
грамманы ажыдап кылга-
ныны болгаш олу амылчы
койну хун бугу амылчы-
лыгына канчаар болгаш
эки адым адым адым адым
адым адым адым адым
адым адым адым адым
адым адым адым адым
адым адым адым адым

жид кижилерин холуче
кирип турар. Бо талааы
депутат бодунун болла-
рын болгаш дарый кылып
чорудар ужурун ажылар-
ды чулузун демделган.
Мал кыштаглаашкынында
чыггылы биле шитти-
релтишкени турар айтыр-
лар кой. Районун сүт ба-
раан фермаларында малга
бээр сизин болгаш кони-
терге чедир чедилген.
Эрткин чылын районун де-
висээрине чыггылы кой
болган ужурунда сизин кы-
дымаан деп чөгүт амы-
чылдаган бар. Орун жу-
рунда малдан саап турар
сүтүн хемчээли эн кудуку
байдалда. Ылаңгыя «Тоора-
Хем», «Мей 1» соккозтарын
фермаларында малды кыш-
таглаашкыны нарын байдал-
да эрткин турар. Мал ады-
лында кижилерин амыл-
чал байдалын, чурттаар
оран-савазын экинчилерин.
Ий суурда перларын ту-
дуу узамдыккан. Тоора-Хем
суурда 800 ажыг өргөнийн
чүтте 124-у мал-маган азы-
рап турар. Районун дыка
хой чурттаакшыны карто-
фельди болгаш өскө-даа
погаа аймаан оступтерин турар.

РСФСР-ни улус депутат-
тарыны эрткин Сьездиле-
ринге кирээп тургаш, ко-
миссияларын аялыгына
киришкени депутат аналы-
теп чугаалаан. Аваа рынок
харызааларынче шиттин
турар үеде экономиканы бы-
жыткан экинчилерини про-
грамманы ажыдап кылга-
ныны болгаш олу амылчы
койну хун бугу амылчы-
лыгына канчаар болгаш
эки адым адым адым адым
адым адым адым адым
адым адым адым адым
адым адым адым адым
адым адым адым адым

жид кижилерин холуче
кирип турар. Бо талааы
депутат бодунун болла-
рын болгаш дарый кылып
чорудар ужурун ажылар-
ды чулузун демделган.
Мал кыштаглаашкынында
чыггылы биле шитти-
релтишкени турар айтыр-
лар кой. Районун сүт ба-
раан фермаларында малга
бээр сизин болгаш кони-
терге чедир чедилген.
Эрткин чылын районун де-
висээрине чыггылы кой
болган ужурунда сизин кы-
дымаан деп чөгүт амы-
чылдаган бар. Орун жу-
рунда малдан саап турар
сүтүн хемчээли эн кудуку
байдалда. Ылаңгыя «Тоора-
Хем», «Мей 1» соккозтарын
фермаларында малды кыш-
таглаашкыны нарын байдал-
да эрткин турар. Мал ады-
лында кижилерин амыл-
чал байдалын, чурттаар
оран-савазын экинчилерин.
Ий суурда перларын ту-
дуу узамдыккан. Тоора-Хем
суурда 800 ажыг өргөнийн
чүтте 124-у мал-маган азы-
рап турар. Районун дыка
хой чурттаакшыны карто-
фельди болгаш өскө-даа
погаа аймаан оступтерин турар.

7 МИЛИОН ОРНАТТЫНГАН

ССРЭ-ниң Куруме
банкызын Тыва рес-
публика эргелелинин
дындамы-биле алыр-
га, 1961 чылдын үндүр-
ген хевирин 50 бол-
гаш 100 рубль үнелиг
тудуш акашларнын
салушкуну бистин
республикага өй-тап
байдалга болуп эрт-
кен. Нинтиз-биле рес-
публиканын чонундан
тудуш акашларын со-
лардын 7 миллион
рубль хүлээп алдын-
ган.

Амгы үеде акаш салууш-
кунунда улус депутаттары-
нын район болгаш хоорай
Советтерини күтүмөна-
сыларга тургустунган комис-
сияларга чонун киргеген ди-
лектор бидиринчилерин
салгарып көөрү-биле хол-
бошкан ажылыгынын ийги-
чээли чоруп турар. Комис-
сияларнын киргеген прото-
колдарына үндөшчө, рес-
публиканын бажыларынча
аваа почта салбырлары ака-
шларын орнап берип турар.
Хамаатылар солтүнгүн акаш-
акшын болу-биле алыр-
ган орунунда олу ажаага
банкыларынча сүктүрүп ап
болуп. Солушкун үзөңдө
пыжакка кирген акаштын
негизин түзү-биле эолеринге
уштур бер. Ол ай сайынга
бээр чыгылган каан 500
рубльге хамаарышпа болуп
Ынчангаш банк эргеледи ол
өптеп арганы ажыларын
хамаатыларга сүмелет ту-
рун Солтүнгүн акаштын
пыжактарынын чуруму эр-
ги хевээр.

МАЛЫ МЕНДИ

«Ак-Чыраа» совхоз-
тун хойжулары Бюро
биле Сарыг-кыс Ба-
зыр-оолдар чуруткучу
улус. Экономиктиг бол-
гаш зооветеринарлар
өорөдигедал олар
черле чыда калбас
Ынчангаш малдын
аарыларын эмээрин
ниң бөдүүн аргаларын
кончүг эки билерлер.

Өт-беле эрткин чылын
бир дугаар төрөөн хондон
эки түндөлдөргү болуп
планниг даалгаларын ажы-
күскеткен. Амгы үеде Ба-
зыр-оолдарнын калдарын
малы кыштан эки ажып
турар. Хой оолдан эргезе.
Мал чени бар. Сүтүн үр-
гүлчү элкен турар.

Бо малчынар хой оол-
даашкыныга бүгү талааы
белеткенен.
Найын-оол ДАМДЫН.
Өвүр район.

ССРЭ Президентинин чанынга Эрге-хоойлуу камгалаар
органнарнын ажыл-чорудулгазын таарыштырып башкарар
талааы-биле комитетти тургузар дугайында

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИГ РЕСПУБЛИКАЛАР ЭВИЛЕЛИНИН ПРЕЗИДЕНТИЗИНИН ЧАРЛЫ

Экономиктиг саботажка,
осорлаашкыга, коррупция
кылыр болгаш хамааты-
ларнын амылчыныче, ка-
дыкчыс, адлар-адыс, тө-
дөлүг мөзүлүче, эр-кере-
гиныне халдар соруктарга
ууду өске-даа кем-херек
үндөдүшкенин биле де-
миседи шиттирелиг иле-
пейндеринин чулузынын
дугайында ССРЭ-ниң улус
депутаттарынын дөрткү
Сьездинин шиттирелерин
барымдаалар көргөш, ССРЭ-
ниң Дээди Советинин
«Чуртта байдал дугайында»
1990 чылдын ноябрь 13-те
хүлээп алган докталаалык
дөрткү пункттуу дугаа-
тур докталаалык болза.
1. ССРЭ Президентинин
чанынга Эрге-хоойлуу кам-
галаар органнарнын ажыл-
чорудулгазын таарыштырып
башкарар талааы-биле ко-
митетти тургузар.
2. ССРЭ Президентинин
чанынга Эрге-хоойлуу кам-
галаар органнарнын ажыл-чорудулгазын таарыштырып
башкарар талааы-биле ко-
митетти тургузар. Эрткин
Юрий Владимирович Гола-
ктын ады-биле.
3. Комитеттин составы-
нын, оол оргулааларнын,
өргөсөрүнүн, хылалдары-
нын болгаш ажыл-чоруду-
галынын чуртуну дугаа-
ында саналдарын киррип
кээрин ээи Ю. В. Голакке
дагыр.
Совет Социалистиг Рес-
публикалар Эвилелинин Пре-
зидентини М. ГОРБАЧЕВ.
Москва, Кремль.
1991 чылдын январь 20.

Корум-чурмуну хандырынга болгаш кем-херек үлгү- диншикиннег ууд демиселге милициянын база ССРЭ- нин Чепсектиг Күштеринин кезектеринин дем-биле амыл- даарынын дугайында

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИГ РЕСПУБЛИКАЛАР ЭВИЛЕЛИНИН ПРЕЗИДЕНТИЗИНИН ЧАРЛЫ

Хамаатыларже, хоойлу-дү-
нү камгалаар органнарнын
ажылычыларыне болгаш
шериг албанынларже кем-
бурулул халдаашкынар,
а ол ылыш хоойлу-дүрү-
нү өскө-даа үрээшкенин
улам-на айыылды база мас-
салыг характерлиг болуп
турарын барымдаалаан,
ССРЭ Коопсузлуунун 127
(3) үндүлгүн 1 пунктун
зунга үндөшчө, «Чурттаар
экономиктиг болгаш нияти-
лел-политиктиг амьдралын
чогумчалыг болдуруп та-
лааы-биле немелде хемчег-
лер дугайында» 1990 чыл-
дын сентябрь 24-те ССРЭ-
ниң Хоойлузуна, «Чуртта
байдал дугайында» ССРЭ-
ниң Дээди Советинин 1990
чылдын ноябрь 23-те док-
талаалык дүштүр доктаа-
лыры болза.
Кудумчуларга болгаш
инининиң черлеринге хөй-
инининиң корум-чурмуну
камгалаарына ССРЭ-нин
Чепсектиг Күштеринин
кезектер-биле милиция-
нын демисел амыл-
дарын хандырынг, ол
сорулга-биле хоорайлар-
га болгаш чурттаар
чыгыл черлерге каттышкан
халдындаашкынын, оол
интинде хөй-ининин тө-
дөлөкчилери кирешип
рейдилерин ботталдарын
ССРЭ-нин Иштик херектер
министрствосуна болгаш
ССРЭ-нин Камгалаа мини-
стрствосуна дагыр.
Адыттынган хемчеглерин
органнастарга болгаш чо-
руларда ССРЭ Эвилелинин
болгаш республикаларнын
хоойлузуна, негелдерини
шыгылы-биле удуштуу
болдуруп.
Совет Социалистиг Рес-
публикалар Эвилелинин Пре-
зидентини М. ГОРБАЧЕВ.
Москва, Кремль.
1991 чылдын январь 20.

ЖУРНАЛИСТЕР-БИЛЕ УЖУРАШКАН

ССРЭ-ниң Президентинин
парлакта албанын
уудрукчу В. Н. Игнатен-
ко январь 29-та Москвага
журналисттер-биле учураш-
кан, февраль айда болуп
деди дээди демиселге совет-
америк-ужуражымынын
оол элзөөн орай хуусааже
интиникин чыдаан-
нарын дугайын дыка-
лайынны ужурунда АКШ-
ты президентин вол коман-
дыга болгалда, оол Ва-
шингтонга турар ужурунда
деди дээди демиселге учура-
жылга бо чылды бириг тур-
тынды болуп апарын ол
чугаалаан.

ССРЭ-ниң даштыкы хер-
ектер министри А. А. Бес-
смертияны АКШ-тың ку-
руме секретары болгаш пре-
зидентиниң-биле учураш-
канын хамаарыштыр чугаа-
лаш. В. Н. Игнатенко
чугаалажышкыларын
«ССРЭ-нин Президентинин
буугаар болгалын» айты-
кан. «Персия үстүл-
дүрунда байдалга ха-
маарыштыр сатып-сетилди
дүртүрүшкенин АКШ-тың
уудрукчулугуна чедирип,
дыкайткан». КИУ-пун
Айныл чок чорук чөвөлдө
резолюцияларында
айтынган сорулгаларына
хемчээлинде даанын чо-
дугулаарын үненин чугу-
лазын аваа холбаштыр
демделгезен. (СЭТА).

ССРЭ-НИН МИНИСТРЛЕР КАБИНЕДИНИН ХУРАЛЫ

Январь 29-та ССРЭ-нин
Министрлер Кабинеди улус
ажыл-агынын үндөшчө
адырларын ажылын бы-
жытпал экинчилерин бол-
гаш хөй-хөйдүн талааы-
биле хемчеглерин чугаала-
жып көөрүн үргүзүлгөн.
Чуртук бугу оодала-өмерли
курларынын барык 20
хууун хандырып турар ту-
муш-деш үлгүлүрүнүчү бо
хунерде болгаш келир-даа
үеде айтырларын база
чугаалажып кирген. ССРЭ-
нин Премьер-министри
В. С. Павловту дагаланын
биле эрткин хуралга оол
оразакчылар, министр-
стволарын болгаш ведом-
стволарын удрукчулары,
эвилелдешкен республика-
ларын төлөөлөкчилер,
чуртук хөмүр-лаш үлгү-
лүрүнү ашы-агы черлерден
кегелген удрукчулары олу-
рушкан.

Хуралдын кирчикчилери
биле ССРЭ Президентини
М. С. Горбачев учурашкан.
(СЭТА).

КОМИССИЯ ХУРАЛЫ

Январь 29-та Москвага
ССРЭ-ге референдумуну
Төп комиссиянын башта-
гы хуралы болган. Аваа Со-
вет Социалистиг Респу-
бликалар Эвилелин хевээр ар-
тырар дугайында айтыр
талааы-биле референдуму
органнастарга болгаш олу
эртирери-биле холбошкан
хемчеглерин дугайын чу-
гаалажып көргөн. Ону
ССРЭ-нин Дээди Советинин
докталаалы буугаар бо чыл-
дын марттын 17-де эрткин-
де билиндири болгай. Ын-
чангаш референдуму белет-
көөринин хуусааларын
кыскажып барымдаалаш, ко-
миссияларын, участоктарын
тугузгарынче, бады-
лаашкына киржилерин
дайыларын тугузарынче,
хамаатыларын күзөл-со-
руун шалтыч чокка изере-
диринге таарымчалыг бай-
далдарын тугузарынче оо-
за интээгелин салгынын
өргөжүчүлүгүн демдел-
гезен.
Республикаларын төп,
окуг болгаш уацок комис-
сияларына референдуму
белеткен, эрткинтерини
айтырларын талааы-биле
чагалаларын бажыларын,
белеткен хемчеглерин на-
леңдире планын, бады-
лаашкы боллетенинин ке-
вирин болгаш өскө-даа до-
кументтеринин хемчеглерин
хуралга бадылаан. Хемчег-
лери дугайында биргелешти
бу-гу айтырларын чуштуну
шиттирелерин референду-
мун эрткирлерине белеткенди
чорудуп эгедээр арганы бе-
рип турар. (СЭТА).

РСФСР-ни улус депутат-
тарыны эрткин Сьездиле-
ринге кирээп тургаш, ко-
миссияларын аялыгына
киришкени депутат аналы-
теп чугаалаан. Аваа рынок
харызааларынче шиттин
турар үеде экономиканы бы-
жыткан экинчилерини про-
грамманы ажыдап кылга-
ныны болгаш олу амылчы
койну хун бугу амылчы-
лыгына канчаар болгаш
эки адым адым адым адым
адым адым адым адым
адым адым адым адым
адым адым адым адым
адым адым адым адым

жид кижилерин холуче
кирип турар. Бо талааы
депутат бодунун болла-
рын болгаш дарый кылып
чорудар ужурун ажылар-
ды чулузун демделган.
Мал кыштаглаашкынында
чыггылы биле шитти-
релтишкени турар айтыр-
лар кой. Районун сүт ба-
раан фермаларында малга
бээр сизин болгаш кони-
терге чедир чедилген.
Эрткин чылын районун де-
висээрине чыггылы кой
болган ужурунда сизин кы-
дымаан деп чөгүт амы-
чылдаган бар. Орун жу-
рунда малдан саап турар
сүтүн хемчээли эн кудуку
байдалда. Ылаңгыя «Тоора-
Хем», «Мей 1» соккозтарын
фермаларында малды кыш-
таглаашкыны нарын байдал-
да эрткин турар. Мал ады-
лында кижилерин амыл-
чал байдалын, чурттаар
оран-савазын экинчилерин.
Ий суурда перларын ту-
дуу узамдыккан. Тоора-Хем
суурда 800 ажыг өргөнийн
чүтте 124-у мал-маган азы-
рап турар. Районун дыка
хой чурттаакшыны карто-
фельди болгаш өскө-даа
погаа аймаан оступтерин турар.

РСФСР-ни улус депутат-
тарыны эрткин Сьездиле-
ринге кирээп тургаш, ко-
миссияларын аялыгына
киришкени депутат аналы-
теп чугаалаан. Аваа рынок
харызааларынче шиттин
турар үеде экономиканы бы-
жыткан экинчилерини про-
грамманы ажыдап кылга-
ныны болгаш олу амылчы
койну хун бугу амылчы-
лыгына канчаар болгаш
эки адым адым адым адым
адым адым адым адым
адым адым адым адым
адым адым адым адым
адым адым адым адым

жид кижилерин холуче
кирип турар. Бо талааы
депутат бодунун болла-
рын болгаш дарый кылып
чорудар ужурун ажылар-
ды чулузун демделган.
Мал кыштаглаашкынында
чыггылы биле шитти-
релтишкени турар айтыр-
лар кой. Районун сүт ба-
раан фермаларында малга
бээр сизин болгаш кони-
терге чедир чедилген.
Эрткин чылын районун де-
висээрине чыггылы кой
болган ужурунда сизин кы-
дымаан деп чөгүт амы-
чылдаган бар. Орун жу-
рунда малдан саап турар
сүтүн хемчээли эн кудуку
байдалда. Ылаңгыя «Тоора-
Хем», «Мей 1» соккозтарын
фермаларында малды кыш-
таглаашкыны нарын байдал-
да эрткин турар. Мал ады-
лында кижилерин амыл-
чал байдалын, чурттаар
оран-савазын экинчилерин.
Ий суурда перларын ту-
дуу узамдыккан. Тоора-Хем
суурда 800 ажыг өргөнийн
чүтте 124-у мал-маган азы-
рап турар. Районун дыка
хой чурттаакшыны карто-
фельди болгаш өскө-даа
погаа аймаан оступтерин турар.

Кыштаглаашкынын хүр эрттирер ЧЫГАЛЫП КЕЛГЕШ, ДУГУРУШКАН

Бригадада өг-бүлелерини
шүтүлүгүн төлөөлөрүн ху-
ралга келтирүү бодалары
оолдарын дүртүрүп, чугаала-
жып адым адым адым адым
адым адым адым адым
адым адым адым адым
адым адым адым адым
адым адым адым адым

жид кижилерин холуче
кирип турар. Бо талааы
депутат бодунун болла-
рын болгаш дарый кылып
чорудар ужурун ажылар-
ды чулузун демделган.
Мал кыштаглаашкынында
чыггылы биле шитти-
релтишкени турар айтыр-
лар кой. Районун сүт ба-
раан фермаларында малга
бээр сизин болгаш кони-
терге чедир чедилген.
Эрткин чылын районун де-
висээрине чыггылы кой
болган ужурунда сизин кы-
дымаан деп чөгүт амы-
чылдаган бар. Орун жу-
рунда малдан саап турар
сүтүн хемчээли эн кудуку
байдалда. Ылаңгыя «Тоора-
Хем», «Мей 1» соккозтарын
фермаларында малды кыш-
таглаашкыны нарын байдал-
да эрткин турар. Мал ады-
лында кижилерин амыл-
чал байдалын, чурттаар
оран-савазын экинчилерин.
Ий суурда перларын ту-
дуу узамдыккан. Тоора-Хем
суурда 800 ажыг өргөнийн
чүтте 124-у мал-маган азы-
рап турар. Районун дыка
хой чурттаакшыны карто-
фельди болгаш өскө-даа
погаа аймаан оступтерин турар.

Тыва АССР-нин Дээди Советинин чедиги
чыгыжынын бешкн сессиязынын
ажыттынаарынын дугайында
Тыва АССР-нин Дээди Советинин чедиги чыгыжынын
бешкн сессиязы РСФСР-нин КИ-нин Тыва республика ко-
митетинин Политиктиг чырыдышкын бажынынга 1991
чылдын февраль 4-те 10 шакта ажыттынар.

Тыва АССР-ниң улус депутаттарынын кичээлгейинге
Тыва АССР-ниң Дээди Советинин чедиги чыгыжынын
бешкн сессиязына келген Тыва АССР-ниң улус депутат-
тарынын бүртүкенин 1991 чылдын февраль 2-де 107
шактан 20 шакка чедир Советтер бажынынын № 10
өргөлине (телефон 3-55-42), 1991 чылдын февраль 4-те
8 шактан эгелес РСФСР-нин КИ-нин Тыва республика
комитетинин Политиктиг чырыдышкын бажынынга (те-
лефон 3-34-46) чорудар.
Тыва АССР-ниң Дээди Советинин доктаамал комиссия-
ларынын хуралдарында дугайында
Тыва АССР-ниң Дээди Советинин доктаамал комиссия-
ларынын хуралдарында 1991 чылдын февраль 3-те эрте-
нин 10 шакта Советтер бажынынга болур.

Константия ОНДАР.

ошку мал элзөөн хой боду
турар. Теесин шаанда сар-
гаш, шай сүттеп ижине чө-
дуус. Коичуг чедирин,
хөмө сүтүгү мал чүве. Те-
венин ааржылы сарыг өк-
кут, ускур болгаш амла-
н. Ынчангаш төсөл саар,
сүлүн амлаар херек.
Тыва ченин кызыл, күү-
дери чөлө шын. Ынчан
аргалар районларда совхоз-
талаа шүтүлүгү бар ичин.
Чыгаа, бастыа Элзөн райо-
ну ап көрөли. Бисте төсө,
Эрзэн район.

«Саяхат» — «Саяхат» өлкөсүндө... «Саяхат» өлкөсүндө... «Саяхат» өлкөсүндө...

БИСЧЕ САЛЫШ САЛЫН ХУНУ... БИСЧЕ САЛЫШ САЛЫН ХУНУ... БИСЧЕ САЛЫШ САЛЫН ХУНУ...

ЭПЛЕ-ХООНУЛУ БИЛИГЕРИНИН... ЭПЛЕ-ХООНУЛУ БИЛИГЕРИНИН... ЭПЛЕ-ХООНУЛУ БИЛИГЕРИНИН...

РАККОМУНУН ПЛЕМУНДУН... РАККОМУНУН ПЛЕМУНДУН... РАККОМУНУН ПЛЕМУНДУН...

ПАРТИЯ БАРЫН ХЕМЧИК... ПАРТИЯ БАРЫН ХЕМЧИК... ПАРТИЯ БАРЫН ХЕМЧИК...

ДЕТКИНГ ХӨДӨШ... ДЕТКИНГ ХӨДӨШ... ДЕТКИНГ ХӨДӨШ...

«КАШТАН»... «КАШТАН»... «КАШТАН»...

ӨСКӨР КӨШКӨН... ӨСКӨР КӨШКӨН... ӨСКӨР КӨШКӨН...

ХУДА ТУРБАРЫН... ХУДА ТУРБАРЫН... ХУДА ТУРБАРЫН...

ЭКЕРТИМЕС... ЭКЕРТИМЕС... ЭКЕРТИМЕС...

АНААР... АНААР... АНААР...

М. МААРА... М. МААРА... М. МААРА...

БОЛУРА... БОЛУРА... БОЛУРА...

КАНАРЫ... КАНАРЫ... КАНАРЫ...

ЧУРУКА... ЧУРУКА... ЧУРУКА...

АИРЫНАР... АИРЫНАР... АИРЫНАР...

М. МААРА... М. МААРА... М. МААРА...

БОЛУРА... БОЛУРА... БОЛУРА...

КАНАРЫ... КАНАРЫ... КАНАРЫ...

ЧУРУКА... ЧУРУКА... ЧУРУКА...

АИРЫНАР... АИРЫНАР... АИРЫНАР...

ЧУРУКА. Чананаа лаарынаа... ЧУРУКА. Чананаа лаарынаа... ЧУРУКА. Чананаа лаарынаа...

Содат туурбаары... ЭКЕРТИМЕС... АНААР... СЕРТЕР... КИЖИЕРИ... МЕРСКИДИ... АИРЫНАР... АИРЫНАР... АИРЫНАР...

АИРЫНАР... АИРЫНАР... АИРЫНАР...

Тывага улусчу

революциянын

70 чыл оюнга

уткуштур

маңлаа

Октябрының революзу болгаш Тываның эрге-шөлээ тыпканы

Тываның араттары ам бо тывыскаан Октябрының революзу болгаш Тываның эрге-шөлээ тыпканы...

Тываның араттары ам бо тывыскаан Октябрының революзу болгаш Тываның эрге-шөлээ тыпканы...

Тываның араттары ам бо тывыскаан Октябрының революзу болгаш Тываның эрге-шөлээ тыпканы...

Тываның араттары ам бо тывыскаан Октябрының революзу болгаш Тываның эрге-шөлээ тыпканы...

СӨӨККҮР МӨГЕЛЕР

Эрткен чылда «Тываның аймактары» сулуна паргалыг мөге база тренера Ооржак Чадамбаның сөөккүр анык мөгелерге тусу...

СПОРТ

Кайы-ла бир сууруша бир сөөккүр элде ол хурестин ителер болза, аша алар-тавай...

БУЯН-КЕЖИК БОДАРААН

Кызылдам 2 божудула бажыны аактыгатаалаа бээр эркен чылды төнтүзүлдө ол чыл болган...

Бистиң интервьюсү

Эркен чылда бистиң интервьюсү... Бистиң интервьюсү...

ЧАДАГ КИЖИ САГЫЫР УЖУРЛУГ

Кудумчуларга ылаштыла чоруу чадаг кижилер ооржа бо-ла оозал-оондаты...

Оваарымчалыг болун көрүсөр

Чере элдер тыве, Чадаг кижилер кудумчулутрун шүүт сагыса...

ЧАДАГ КИЖИ САГЫЫР УЖУРЛУГ

Кудумчуларга ылаштыла чоруу чадаг кижилер ооржа бо-ла оозал-оондаты...

Оваарымчалыг болун көрүсөр

Чере элдер тыве, Чадаг кижилер кудумчулутрун шүүт сагыса...

Телевидение в

Table with TV program listings for January 31, including programs like 'Эртен', 'Ураан-чечен', and 'Марица'.

МОСКВАДАН

Table with news items from Moscow, including dates and program titles.

КЫЗЫЛДАН

Table with news items from Kyzyl, including dates and program titles.

ДИСКУССИЯ КЛУБУ

Тываның күнүмү филармониянын «С», «Д», «Б» категорияда...

Конкурса киржинер

Илм болган хөгжүм те лекселдерин «Ан» атаманың аймактар күзөлдө...

Кызыл хоорай, Красноармейская, 100. Редактор В. Ф. ЧАДАМБА. ТЕЛЕФОННАРЫ: редактор - 3.43.41...